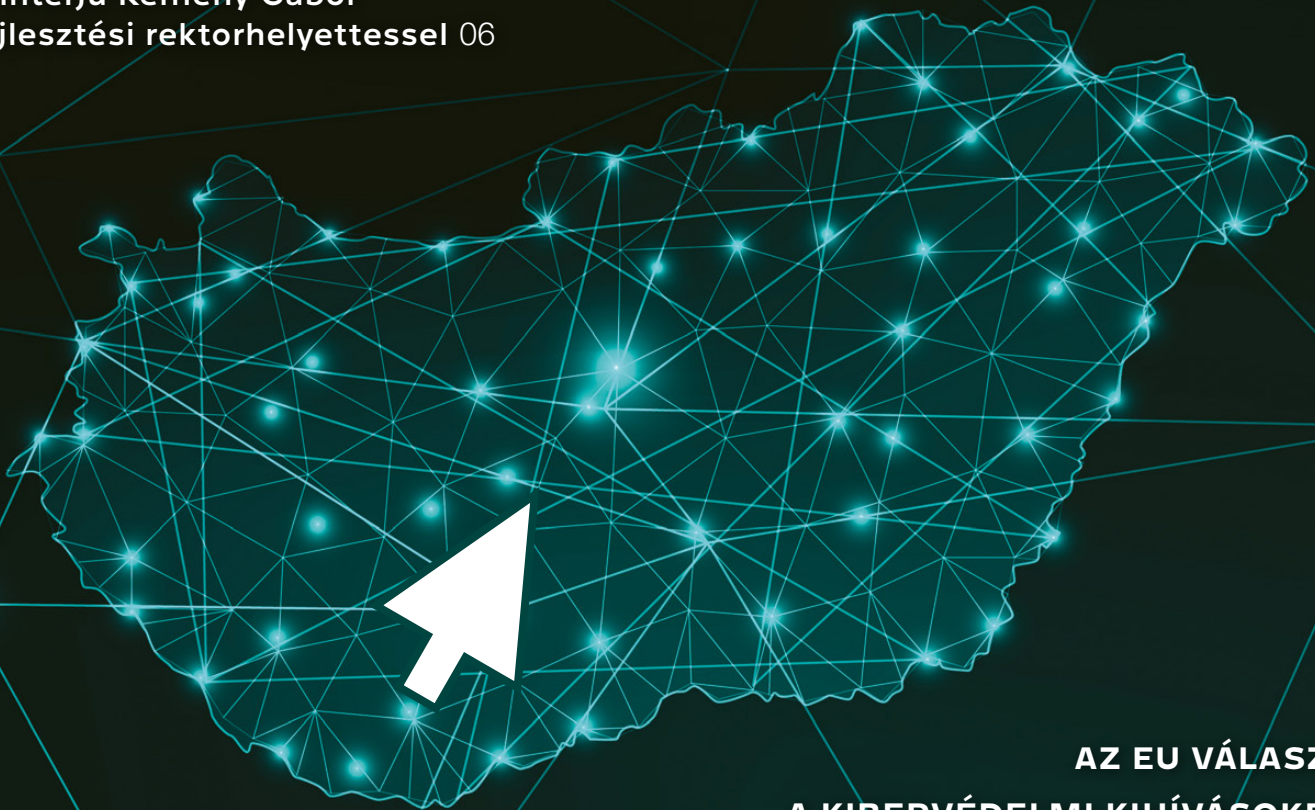


NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
2024/1.

bONNUM PUBLICUM

**„KÖZÖS MUNKÁRA HÍVJUK AZ
EGYETEM ÖSSZES POLGÁRÁT”**
– interjú Kemény Gábor
fejlesztési rektorhelyetttessel 06



**AZ EU VÁLASZA
A KIBERVÉDELMI KIHÍVÁSOKRA**
– Krasznay Csaba 27

DIGITÁLIS ÁLLAMPOLGÁRSÁG

ÜGYINTÉZÉS MOBILAPPLIKÁCIÓN 0-24 személyiadat-tárca 30

LUDOVIKA SZABADEGYETEM



MESTERSÉGES
INTELLIGENCIA

AMERIKAI
VÁLASZTÁSOK

OKOSBÖRTÖN

BIOHADVISELÉS
BIZTONSÁGPOLITIKA

KÖZÖSSÉGI
OLDALAK



NEMZETI
KÖZZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA



11

„Mi egy békeszerető nemzet vagyunk”



14

Szellem és jellem – John Lukacs 100



36

Elnökség és választási kampány

A DIGITÁLIS MEGÚJULÁS ÉVE

Hamarosan – a Digitális Állampolgárság Program révén – jelentősen egyszerűsödhet a közigazgatási ügyek intézése a jövőben. Több más országhoz hasonlóan hazánkban várhatóan nyár közepén debütál az a mobilapplikáció, amelynek köszönhetően digitálisan intézhetjük többek között gépjármű-adás-vételünket, igényelhetünk személyes okmányokat, kérelmeket adhatunk be, vagy kezelhetjük e-dokumentumainkat; mindezt a nap bármelyik szakában. A nagyszerű innovatív megoldás nem csupán a felhasználói kényelmet biztosítja, de gazdaságélénkítő hatása is lehet szakértőnk szerint. Azonban más digitális újításokat is hoz 2024: magasabb szintre emelkedik a kiemelten fontos társadalmi-gazdasági szervezetek információbiztonsági védelme, amelyről már egy EU-s direktíva rendelkezik. Ennek hatálya alá hazánkban többezres nagyságrendben tartoznak szervezetek, köztük egyetemünk is, amelyek számára új feladatokat is meghatároz a rendelkezés. Európa-szerte ez utóbbi is, de leginkább a megváltozott biztonsági környezet értékelte fel a kiberbiztonsági szakértők munkáját, az ő képzésükben pedig élen jár a Nemzeti Közszolgálati Egyetem; ahogy a kibervédelmi szakfelelős fogalmazott lapunknak: „Rang lett az NKE-n végezni!”

Szilágyi Dénes főszerkesztő

TARTALOM 2024/1.

02	MOZAIK	27	AZ EU VÁLASZA A KIBERBIZTONSÁGI KIHÍVÁSOKRA	42	„EZT NEM LEHET EGY BÉKETÁRGYALÁSSAL MEGOLDANI”
06	„KÖZÖS MUNKÁRA HÍVJUK AZ EGYETEM ÖSSZES POLGÁRÁT” – INTERJÚ KEMÉNY GÁBOR FEJLESZTÉSI REKTORHELYETTESSEL	30	A GAZDASÁG FEJLŐDÉSÉRE IS HATÁSSAL LEHET A DIGITÁLIS ÁLLAMPOLGÁRSÁG	44	HAZÁNKBAN IS HULLADÉK-TUDATOSSÁGRA VAN SZÜKSÉG
11	„MI EGY BÉKESZERETŐ NEMZET VAGYUNK”	33	„A KÖNYVEK AZ EMBEREK BESZÉLGETŐPARTNEREI”	47	KIS NORBERT: „AZ EMBERI KULTÚRA FENNMARADÁSÁÉRT DOLGOZUNK”
14	SZELLEMEK ÉS JELLEM – JOHN LUKACS 100		PIRET PEIKERREL SCHÖPFLIN GYÖRGY HAGYATÉKÁRÓL ÉS ÖRÖKSÉGÉRŐL BESZÉLGETTÜNK	49	BUDAPEST – MAGYARORSZÁG?
18	„TISZTÁN HAZAFIAK, TISZTÁN HŐSÖK”	36	ELNÖKSÉG ÉS VÁLASZTÁSI KAMPÁNY	52	KISSINGER –
21	A MI PÉLDÁNK HATÁROZZA MEG, HOGYAN KÖZLEKEDNEK MAJD UNOKÁINK	39	CSIZMAZIA GÁBOR: AZ ELMÚLT NÉGY ÉVBEN AZ AMERIKAI TÁRSADALOM FOLYAMATOSAN KAMPÁNYÜZEMMÓDBAN VAN		AZ UTOLSÓ GALAKTIKUS DIPLOMATA
24	A HIVATÁSOS HALLGATÓK MÁR ILLETMÉNYT IS KAPNAK			55	KÖTET EGY KORSZAKALKOTÓ EGYHÁZI ÚTMUTATÁSRÓL
				56	A KORMÁNYZÁS LEGROSSZABB FORMÁJA?

MOZAIK

FULBRIGHT-ÖSZTÖNDÍJAT NYERT INTÉZMÉNYÜNK

OKTATÁSI REKTORHELYETTESE

Christián László r. dandártábornok, oktatási rektorhelyettes nyerte el a Fulbright-ösztöndíjat, amelynek eredményeképpen egy tanévet a Metropolitan State University of Denver egyetemen tölthet kutatás céljából. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék tanszékvezető egyetemi tanárának fő kutatási-oktatási területei a magánbiztonság, az önkormányzati rendészet, a komplementer rendészet és a rendészeti jog. A Fulbright a világ egyik legrangosabb ösztöndíja, amelyet J. William Fulbright szenátor 1946-ban hívott életre, és jelenleg 155 országban működik. A Fulbright Magyar–Amerikai Csereprogram posztgraduális oktatási, kutatói ösztöndíj-, illetve cse-reprogram, amelynek alapvető célja, hogy elősegítse az országok közötti kölcsönös megértést, valamint lehetőséget nyújtson tudományos kutatói munkára, szakmai gondolatcserére. A tudományos programokat tekintve a Fulbright ösztöndíjasai közül részesültek a legtöbben Nobel-díjban.



A HAZAFISÁG KÉRDÉSEI

A klasszikus kor századfordulójának politikai gondolkodása, kiemelten pedig a nemzetteremtő hazafiságról alkotott akkori koncepciók álltak az idejének első, az egyetemen megrendezett könyvbemutató fókuszában. Nagy Ágoston Kisfaludy Sándor *Hazafiúi Szózat a Magyar Nemességhez* (1809) című művének kritikai forráskiadását történészként Tóth Kálmán, az NKE EJKK Politika- és Államelméleti Kutatóintézetének (PÁK) tudományos munkatársa méltatta. Szintén kiemelte, Kisfaludy *Hazafiúi Szózat*ának kritikai kiadása fontos mérföldkő a klasszikus századforduló politikai eszmetörténetének kutatásában. A kötet tartalmazza a mű valamennyi szövegváltozatát, egy német nyelvű összefoglalót, valamint a bevezető tanulmányt, amely történelmi kontextusba helyezi azt.



A '48-AS HONVÉDEGYLETI MOZGALOM SAJÁTÓSÁGAI

E címmel szervezett szakmai programot a Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténelmi Tanszék január 24-én. A Görgy-kör idejének első alkalmát Németh Balázs egyetemi adjunktus nyitotta meg, majd Farkas Katalin és Ress-Wimmer Zoltán történészek közös előadása következett. Elhangzott: a dualizmus egyleti életében egyedülálló szervezetek közül az elsőt 1860 karácsonján alapították, ez volt a Bereg megyei honvédegylet. A következő időszakban aztán több mint 40 ezer igazolt honvédről lehetett tudni. A honvédtisztek tiszti okmányaik bemutatásával és a kinevezést közlő iratokkal igazolták magukat, az altiszti és legénységi állomány pedig többek között az előljárók felsorolásával.



ELNÖKHELYETTESI KINEVEZÉST KAPOTT A VTK DÉKÁNJA

A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Tudományos Tanács elnökhelyettesének Bíró Tibort, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Víz tudományi Karának dékánját jelölte ki Pintér Sándor belügyminiszter, a KKB elnöke január 1-jei hatállyal. A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (KKB) elnevezésű szervezet a belügyminiszter vezetésével, az ágazati miniszterek által kijelölt vezetőkkel, valamint a központi államigazgatási szervek vezetőivel látja el feladatát. A KKB tevékenységének támogatására megalakult a KKB Tudományos Tanács, amelynek tagjait a Magyar Tudományos Akadémia elnöke javasolja a KKB elnöke részére.



„VITÁZNI NEM KEVESEBB, MINT MEGGYŐZNI ÉS MEGGYŐZÖDNI”

„Közéleti, politikai, állampolgári és történelmi tudásról, és olyan kompetenciákról, attitűdökről lehet itt ma számot adni, amelyek kiemelt értéknek számítanak egyetemünkön: az önálló gondolkodás, a korrekt érvelés, a közéleti tudatosság és tájékozottság, a vitára való nyitottság és a csapatmunka” – hangsúlyozta nyitóbeszédében Deli Gergely rektor a PolitikON Közéleti Készségfejlesztő és Politikai Szimulációs Verseny január 19-i döntőjén a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Schaller-Baross Ernő európai parlamenti képviselő beszédében a vitakultúra jelentőségét emelte ki, amely szerinte az intellektuális eszmecsere fontos része, a diskurzus sarokköve és ezáltal a társadalmi fejlődés egyik mozgatórugója.



TESZTKÍSÉRLET AZ RTK-N

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Grant Detection s.r.o. között a közelmúltban megkötött szakmai együttműködés eredményeképpen a Rendészettudományi Kar (RTK) Fejlesztési Osztályának vezetésével megkezdődtek azok a tesztkísérletek, amelyek célja, hogy feltárják a nemzetközi partner által fejlesztett rendészeti eszköz hazai alkalmazhatóságának lehetőségeit. A tesztelési feladat szorosan kapcsolódik az RTK-n megvalósuló TKP2021-NVA-18 számú, A XXI. századi biztonsági kihívások nemzetbiztonsági hangsúlyai című projekthez. A cseh partner által biztosított MMD01 típusú kézi detektor alapvető célja az illegális migráció, illetve az embercsempészet elleni küzdelem hatékonyságának növelése. A mobil eszköz a haszongépjárművekben, rakettekben elrejtőzött személyek gyors észlelését teszi lehetővé.

IRÁNY A HADSEREG!

Az önkéntes tartalékos katonai szolgálatról tartottak tájékoztatót a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Orczy Úti Kollégiumában. Az ismertető célja az volt, hogy az egyetem civil hallgatói számára is bemutassák az önkéntes tartalékos jogviszony közösségi és személyes előnyeit. Apáti Zoltán dandártábornok, az MH Tartalékképző és Támogató Parancsnokság megbízott parancsnoka úgy fogalmazott: a világban történő események rámutattak, hogy a hivatásos katonák mellett szükség van olyan önkéntes tartalékosokra, akik tanulmányaik vagy civil foglalkozásuk megtartása mellett támogatják Magyarország védelmi képességeinek biztosítását és fejlesztését, „hiszen mindig hasznos, ha az ember tudással rendelkezik a Magyar Honvédségről, Magyarország védelmi képességeiről, de a kiképzésben szerzett ismeretekkel például civil életüket is megmenthet”.



ÚJ ADATBÁZISOK AZ NKE-N

A meglévő adatbázisok társadalomtudományi folyóirat-csomagja mellett (SpringerLink, Taylor and Francis, Oxford University Press Journals, Cambridge University Press Journals, HeinOnline, a Gale hadtudományi és biztonságpolitikai csomagjai, Arcanum, Scopus) elérhetővé váltak további vezető kiadók adatbázisai is: az IEEE, a Taylor and Francis műszaki és természettudományi csomagja, az Annual Reviews társadalomtudományi folyóiratai, a Sage multidiszciplináris kollekcója, az Emerald multidiszciplináris folyóirat-gyűjteménye, a régiókat lefedő Central and Eastern European Online Library dokumentumai, a Gale büntetőjogi csomagja, a Military Balance+ adatbázisa, a Web of Science hivatkozási adatbázis, valamint a hallgatók számára különösen hasznos irodalom digitális formában a hazai könyvkiadók adatbázisain keresztül.

ELINDULT A KÖZPONTOSÍTOTT KÖZBESZERZÉSI PORTÁL

Ezúton tájékoztatjuk az érintett felhasználókat, hogy 2024. január 1. napján hatályba lépett a kormányzati képzési és oktatási beszerzésekről szóló 396/2023. (VIII. 24.) Korm. rendelet, amelynek értelmében a kormányzati képzési, oktatási feladatok ellátásához kapcsolódó központosított közbeszerzés során ajánlatkérésre feljogosított szervezet feladatait, valamint egyéb kapcsolódó feladatokat a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és azon belül a Kormányzati Képzésszervezési Központ (KKSZK) látja el. A Korm. rendelet szerint érintett szervezetnek minősülő intézményeknek regisztrálni kell a portálon. További részleteket a KKSZK által működtetett, a <https://kozbeszerzes-kkszk.uni-nke.hu> címen elérhető internetes felületen találhatók.

FOLYTATJA EGYÜTTMŰKÖDÉSÉT AZ NKE ÉS AZ NMHH

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) együttműködésének 2024-es tartalmát rögzítő dokumentumot írta alá a hatóság elnöke, Koltay András és Deli Gergely rektor. Az együttműködés idejében az eddig elért eredményekre építve folytatódik a kutatási-fejlesztési tevékenység, de új területekkel is bővült a portfólió. A széles szakmai spektrumot lefedő együttműködés 2024-ben kiterjed az új digitális technológiáknak a tudomány működésére és a megtévesztő tartalmak terjedésére kifejtett hatásához kapcsolódó, valamint ezek geopolitikai összefüggéseit elemző kutatásokra, továbbá a technológiai fejlődés és a mesterséges intelligencia a jövő felsőoktatásában betöltött szerepének vizsgálatára. Az új szakmai területek mellett a felek folytatják a platformalapú gazdaság és a munkavégzés viszonyrendszerét elemző, a világűr társadalomtudományi vizsgálatával, valamint az egészségügy digitalizációjával kapcsolatos kutatási programokat. A 2023-ban elért eredményekre alapozva a következő szakaszába lép az Állami Szolgáltatások Digitális Mérőrendszere projekt. A mesterséges intelligencia vizsgálatának fő irányvonalát pedig 2024-ben a nagy nyelvi modellek jogi-szabályozási alkalmazhatósága jelenti, többek között a szólásszabadság jogalkalmazói kérdéseinek területén.

SZÍNPADON TANULJÁK A JOGOT

Egy ötvenes évekbeli társbérlet, egy civódó házaspár, a hívásokat lehallgató telefonközpont, lövöldözés miatt intézkedő rendőrök. Mindez nem a legújabb sikerfilm sztorija, hanem egy különleges egyetemi vizsga része volt a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen január 17-én. A próbafolyamat szünetében a részletekről az ötletgazda, Horváth Attila alkotmánybíró, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK) Állam- és Jogtörténeti Tanszékének vezetője, valamint Sipos Imre színész, rendező, a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház művészeti vezetője számolt be. Különleges módon adhatnak számot tudásukról azok a hallgatók, akik az NKE-n felveszik a *Jog, állam, dráma* című, szabadon választható tantárgyat. A lehetőség mindenki előtt nyitott, bármelyik kar hallgatója részt vehet a kurzuson.



„Közös munkára hívjuk az egyetem összes polgárát”

Tizenöt éves kutatói-szakpolitikai támogató szerepkör és négyévnyi banki tapasztalat után érkezett a fejlesztési rektorhelyettesi (FRH) székbe Kemény Gábor, aki az elmúlt évek államigazgatási és piaci tapasztalatait, legjobb gyakorlatait kívánja beépíteni a 2025–2030 közötti Intézményfejlesztési Tervbe (IFT), eszközt adva ezzel a Nemzeti Közszolgálati Egyetem minél hatékonyabb működéséhez.

● **Hogyan kapta meg a rektorhelyettesi felkérést?**

Deli Gergely rektor hívott fel tavaly tavasszal, hogy fejlesztési területen lenne számomra feladata. Ezt több beszélgetés követte, először vele, majd Kristó Katalin korábbi fejlesztési rektorhelyetttessel hármásban, hogy kiderüljön mind számukra, mind számomra, tudok-e értéket adni az egyetemen folyó munkához. A beszélgetések pozitívan zárultak, így tavaly augusztus végén fejlesztési igazgatóként léptem be az egyetem kötelékébe, és Kristó Katalin tartós távolléte okán kaptam meg a megbízott rektorhelyettesi pozíciót szeptembertől.

● **Volt kapcsolata korábban a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel?**

Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK) tevékenységét „alulnézetből” ismertem, mivel még a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetemen (a mai Corvinus jogelődjén) végeztem, amelynek részét képezte az ÁNTK jogelőd kara is. Az egyetem néhány kollégájával is dolgoztam együtt korábban

– elsősorban a Víz tudományi Karról a korábbi munkahelyemen végzett öntözésfejlesztési kutatások és projektek kapcsán, valamint a Jó Állam Mutatókhoz kapcsolódó, az államigazgatás egészére kiterjedő adatgyűjtések kapcsán. De az NKE egészét, az ott folyó munkát inkább csak hallomásból ismertem.

● **Milyen elvárásokkal érkezett az intézménybe?**

Nagy reményekkel és kíváncsisággal érkeztem, bízva abban, hogy hozzá tudok tenni az itt folyó munkához. Magam felé azt az elvárást fogalmaztam meg, hogy ismerjem meg az egyetem kulcsszereplőit, mielőbb minél jobban lássam át az egyetemen folyó munkát, és találjam meg azokat a pontokat, ahol a magam tapasztalatait hozzá tudom adni az itteni folyamatokhoz. Az egyetem méretei és szerteágazó működése jelentős szakmai kihívást jelent, hálás vagyok, hogy kipróbálhatom magam, és bízom benne, hogy a mandátum végén sok sikeres és hosszú távú projekt fogja jelezni a közös munka eredményességét.

● **Több vezetői tisztséget is betöltött az elmúlt években az Agrárgazdasági Kutató Intézetben (AKI), illetve az OTP Bank Nyrt.-ben (OTP) is; innen érkezett tavaly ősszel az NKE-re. Jelenlegi megbízása mennyiben különbözik a korábbiaktól?**

Minden szervezetnek megvannak a specialitásai, de az is igaz, hogy minden nagy szervezet, legyen az vállalat, kutatóintézet, minisztérium, azonos bürokratikus koordinációs elvek mentén működik. Az egyetem is ilyen nagy szervezet, amelynek működtetése igen sok hasonlóságot mutat azon intézményekkel – akár az AKI-ra gondolok, akár az Agrárminisztériumra, amellyel az AKI szimbiózisban működött, akár az OTP-re –, amelyeket az eddigi életpályám során megismerhettem. Ez megnyugtató volt, mert bár nem voltam „egyetemi ember” a szó azon értelmében, hogy főállásom lett volna egy egyetemen, ismerem a nagy szervezetek működési mechanizmusait, így hamar otthon éreztem magam. Az összes eddigi munkahelyemen »

Kemény Gábor, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem fejlesztési rektorhelyettese

foglalkoztam az adott intézmény fejlesztésével, menedzsmentjével, a fejlesztést támogató projektek generalálásával, így testhezállónak éreztem a fejlesztési rektorhelyettesi portfólió feladatait.

A különbségeket a szervezet tevékenységéből adódó specialitás adja – ezeket nagy örömmel tanulom, megnyugtató, hogy nem kell szakértővé válnom, hiszen nálam jóval tapasztaltabb kollégák feladata ezen területek ellátása. Ugyanakkor közvetlen kollégáim és jómagam dolga az, hogy eszközöket és támogatást adjunk, hogy a kollégáink minél sikeresebben végezzék a munkájukat mind az oktatás, mind a kutatás területén. Ezt érzem legfőbb feladatommak – hogy olyan, a piaci gyakorlatban megismert menedzsmenttechnikákat, szemléletet és végül eszközöket alakítsak ki, amelyek hatékonyan tudják támogatni az egyetemi polgárokat céljaik elérésében.

● **Mi volt az első teendője rektorhelyettesként?**

Az első lépést az FRH-terület kulcsberekének és kulcsfeladatainak megismerése jelentette – ez a folyamat már a nyár folyamán megkezdődött, amikor Kristó Katalinnal közösen beszélgettünk a Stratégiai-Fejlesztési Iroda (SFI) és a Pályázati és Projektmenedzsment Iroda (PPI) vezetőivel – ami nagy megnyugvással töltött el, mert láttam, hogy kiváló és elhivatott kollégák dolgoznak a területen sokéves tapasztalattal, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy egy nagy szervezetben sikereket tudjunk elérni. A belépésem után pedig azonnal megkezdtem a beszélgetéseket a Rektori Tanács tagjaival és az egyetem vezető és szakértő kollégáival, hiszen a nagy szervezetek működtetése mindig összjáték, csapatmunka, ahol ha nem ismerem a kollégák terveit, elvárásait, elérendő céljait, akkor nem tudok hasznos taggá válni.

● **Milyen programmal készül a következő évekre?**

Az FRH-portfólió kijelöli számunkra az elvégzendő feladatokat – ezek között szerepel a 2025–2030 közötti IFT megalkotása, a jelenlegi IFT folyamatos visszamérése és a minőségügyi feladatok, valamint az egyetem nagy projektjeinek menedzsmentje, végül, de nem utolsósorban pedig az októberben az FRH-portfólióba került Közigazgatási Továbbképzési Intézet (KTI) munkájának támogatása, nemzetközi térben való elhelyezése.

Ezek közül az új IFT megalkotása tekinthető olyan ernyőnek, amely alá minden más intézményfejlesztési feladat befér: ennek keretében a következő egy-másfél évben közös munkára hívjuk az egyetem összes polgárát,

amelynek a végén minden kar, minden funkcionális terület és minden hallgató közelebb érezheti magát a céljaihoz, viszontláthatja azokat az egyetemi és kari stratégiákban, és eszközöket kaphat ezen célok eléréséhez. Hogy ez valóban így is legyen, egy közel féléves átvilágítási és egyeztetési szakasszal indítjuk a folyamatot, ahol megszólítjuk az egyetem fenntartóját, Tanácsadó Testületét és magasabb vezetőit, milyen elvárásokat fogalmaznak meg, milyen missziót szánnak az egyetemnek. Ezután a karokkal és hallgatóikkal, az EJKK és a KTI képviselőivel folytatandó workshopok sorozata következik, ahol már nem csak a misszióról és vízióról, de a konkrét oktatási és kutatási stratégiákról fogunk beszélni, mindezt

abban a szellemben, hogy megtaláljuk az oktatók és hallgatók személyes céljait, előmenetelét leginkább támogató irányokat. Ezt követően a funkcionális területekkel, Korim-Éberfi Balázs főtítkárral, Illés Zoltán gazdasági és Rósa Henrik campus-főigazgatóval és a hozzájuk tartozó területekkel lefolytatott workshopok várhatók, ahol a minél hatékonyabb megvalósítás és működtetés lesz a téma. Végül az akciótervezés, az indikátorrendszer felállítása és az erőforrásigények meghatározása, amelynek eredményeként ennek az évnél a végére vagy a jövő év első felére előállhat az a stratégiai dokumentumcsomag, amely szenátusi és fenntartói jóváhagyás után a következő években szolgálhatja az egyetemet.

A projekt-támogatás területén – összhangban az IFT-tervezéssel – a „megrendelői” szerepben levő minisztériumokkal együtt igyekszünk megtalálni azokat a stratégiai kutatási területeket, amelyekre a következő években Magyarország nemzetközi kötelezettségeinek és hazai nemzeti kutatási stratégiáinak megfelelően fókuszálnunk kell – és ezen kutatásokat úgy kialakítani, hogy az egyetem kutatásokban részt vevő polgárai és a külsős partnereink is a legnagyobb hozzáadott értéket érhék el.

A közigazgatási továbbképzés területén a nemzetközi kapcsolatok szorosabbra fűzése, az EU-s közös továbbképzési anyagok hazai kínálatba illesztése és a soros EU-elnökséghez kapcsolódó DISPA (*Directors of Institutes and Schools of Public Administration*) konferencia megszervezése áll a fókuszban. Célunk az, hogy bemutassuk a KTI-t és az ott folyó tevékenységet, jövőbeni terveket az EU-s partnereknek, és megismerjük az európai közigazgatási továbbképzés legfrissebb módszereit, trendjeit.

● **Már az első néhány hónapban látványos munkát végzett csapatával: elég az egyetemi honlap híreit böngészni,**

hogy lássuk. Számos együttműködés született egyetemünk és állami szervek, partnerintézmények között. Folytatva Kristó Katalin korábbi rektorhelyettes munkáját, kulcsfontosságú az ilyen megállapodások megkötése több okból is: elsőként fontos annak tudatosítása, hogy az egyetem nem szigetként működik, hanem egy egészen speciális pozíciót tölt be az államigazgatás és a felsőoktatás metszéspontjában, kiszolgálva a nagy állami szervezetek utánpótlásképzési és továbbképzési feladatait. Ezt a feladatot csak akkor tudja sikeresen elvégezni, ha konkrét ismereteink vannak a központi és területi közigazgatás szereplőinek igényeiről, és napi szintű kapcsolatokat ápolunk velük – legyen szó gyakorlati helyek biztosításáról, kutatási témák közös kijelöléséről vagy egyes partnerintézmények dolgozóinak óraadásáról. Ennek a napi szintű kapcsolattartásnak adja meg a keretét az együttműködési megállapodás – ahhoz azonban, hogy mindez élő valósággá váljon, még sok a tennivaló; olyan digitális teret kell kialakítanunk, amelyen keresztül megkönnyítjük a hallgatók és a gyakorlati helyet adó minisztériumok kapcsolatát, és olyan jó szervezeti kultúrát, ahol a kutatási programok kialakítását megelőzi a minisztériumi agendákról való tájékozódás.

● **Milyen fejlesztési programok futnak jelenleg az egyetemen, és hogyan látja a pályázatok, projektek jövőjét?** Az elmúlt időszak olyan nagy programokról szólt, mint a karokhoz szorosan kapcsolódó Tématerületi Kiválósági Programok, a Víz tudományi és Vízbiztonsági Nemzeti Labor vagy az RRF-ből finanszírozott, a digitális oktatási teret kialakítani célzó projekt. A jövőben még hangsúlyosabbá válik a pontos célzás ezen a területen: mivel sem »

az egyetemi kutatási kapacitás, sem a rendelkezésre álló források nem végtelenek, az új IFT megalkotása keretében Kovács László dandártábornokkal, tudományos rektorhelyettesel szeretnénk olyan kari kutatási-fejlesztési irányokat lefektetni, amelyek esetében az egyetemmel szemben a nemzeti stratégiák alapján komoly elvárások jelennek meg, és amelyekben olyan kiválósággal rendelkezünk, ami érdemessé tesz bennünket a kutatási program megvalósítására. Jó hír, hogy a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal jövőben várható programkiírásai a Neumann János Programnak megfelelően ugyanebbe az irányba mozdulnak el – nagyobb belső autonómiát adnak az egyetemeknek a fejlesztési források elköltésében, de fokozottan várják el a kijelölt kutatási kulcsterületeken való aktivitást, a tudományos kutatások gazdasági vérkeringésbe való mielőbbi bekapcsolását.

Röviden: a jövőben még több kutatásra, még több kutatóra és még több projektre lesz szükség – leginkább

az egyetem által kijelölt és a piaci, gyakran nemzetközi partnerekkel együtt megvalósított kutatási irányokban.

● **Számos publikáció szerzője és társszerzője agrárgazdasági témában. Rektorhelyettesként is folytatja publikációs tevékenységét az NKE égisze alatt?**

Az agrárgazdasági téma a szakmában eltöltött tizenöt év okán mindig közel állt a szívemhez, ehhez mérhető a környezeti fenntarthatósági téma, amelyet az OTP ESG programjának (E, environmental: környezeti; S, social: társadalmi; G, governance: vállalatirányítási területek) kialakítása közben szívtam magamba. E két területen mindenképp szeretném folytatni a publikációs tevékenységet, ezt azonban megelőzi a fenntarthatósági szemlélet és a téma minél szélesebb körű építése az egyetem működésének minél több szintjén – együttműködésben az NKE Környezeti Fenntarthatósági Intézetével. Ez alatt nem csupán az operatív működés szintjét értem, de a szervezeti kultúra vagy akár

a közigazgatási továbbképzési anyagok szintjét is. Erre is kiváló alkalmat fog teremteni az új IFT, amelynek minden értelmezhető elemében meg kívánjuk jeleníteni ezt a gondolatviszontot, folytatva a 2020–2025-ös IFT által teremtett jó hagyományt.

● **Van mottója?**

Három fő üzenetet tartok mottónak. Az elmúlt időszakban banki és közigazgatási relációban is megtanultam, hogy nem egyedül vagyunk a pályán, csapatban kell játszani. Az egyetemnek meg kell találni a partnereit (nemzetközi és hazai szinten is), nagyon kell figyelni rájuk, és ezt a szervezeti kultúra részévé kell tenni. A második a sok jó ötlet problematikája: „Mindig több a jó ötlet, mint az erőforrás”, éppen ezért ki kell válogatnunk a legjobb ötleteket, hiszen mindegyik megvalósítására nincsen elegendő erőforrásunk. A harmadik pedig a fenntarthatóság, amit be kell emelnünk az oktatásba, a szervezeti kultúrába és az operatív működésbe is.

Szerző és fotó: Szilágyi Dénes



Kemény Gábor mond megnyitóbeszédet a II. Innovációs Kiállítás és Szakmai Napokon

„Mi egy békeszerető nemzet vagyunk”



Magyarország az egyetlen ország Közép-Kelet-Európában, amelynek átfogó partnersége van Vietnámmal – emelte ki Vietnám miniszterelnöke a Nemzeti Közszerződési Egyetem (NKE) Szent László kápolnájában tartott előadásában, január 19-én. Deli Gergely, az NKE rektora és Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter rövid séta alkalmával mutatta be az egyetemet Pham Minh Chinh-nek, majd az ezt követő miniszterelnöki előadás végén tíz együttműködési megállapodás kicserélésére is sor került vietnámi és magyar egyetemek között.

„Nem megszokott, hogy miniszterelnök tartson előadást egy egyetemen, ezért nagy megtiszteltetés számunkra, hogy ilyen kiváló vendéget üdvözölhetünk a Ludovika Campuson” – hangsúlyozta Deli Gergely rektor a vietnámi miniszterelnök fogadására rendezett eseményen. Kiemelte: a Nemzeti Közszerződési Egyetem fő feladata olyan fiatal szakemberek oktatása és képzése, akik a közszolgálatban szeretnék karriert befutni akár a fegyveres erőknél, »



Pham Minh Chinh vietnámi miniszterelnököt Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter és Deli Gergely rektor fogadja a Ludovikán

akár a kormányzat különböző szervezeteinél. Mint mondta, az intézmény a társadalmi, valamint a nemzeti stratégiai kormányzati célok és a felsőoktatás közötti együttműködés hatékony modelljét képviseli.

„Elköteleztük magunkat amellett, hogy olyan stratégiai oktatást és kutatást nyújtsunk, amely választ ad a mai kor kihívásaira; mindennapi tevékenységünk e falak között az, hogy tájékoztassuk és oktassuk diákjainkat arról, hogy mi történik jelenleg a világban, meggyőződésünk, hogy ehhez nemcsak elméleti és tudományos, hanem gyakorlati ismeretekre is szükség van” – hangsúlyozta Deli Gergely. Hozzátette, hogy az NKE-n számos olyan szakember tanít, aki nap mint nap ilyen kérdésekkel foglalkozik: jelenlegi és volt nagykövetek, államtitkárok, a közsféra más képviselői, akik professzorként és vendégelőadóként dolgoznak intézményünkben.

A vietnámi–magyar kapcsolatokról Deli Gergely kiemelte: a gyorsan változó, bizonytalan világban a meglévő

nemzetközi kapcsolatok megerősítése és az újak kiépítése világszerte kiemelkedő jelentőségű, és ebben nemcsak a hagyományos diplomáciának, hanem a felsőoktatásban dolgozó szakembereknek is szerepük van. Mint mondta, a tudományos munka, az új ismeretek alkalmazása és terjesztése szintén olyan nemzetközi tevékenységek, amelyek csak akkor érhetik el a legmagasabb szintet, ha figyelembe vesszük a globális és regionális trendeket. Az egyetemek kulcsszerepet játszanak a folyamatos nemzetközi tudásmegosztásban. A kölcsönös csere lehetővé teszi a nemzetek számára, hogy segítsék egymást nemcsak tudományos közösségeik, hanem országaik jövőjének, politikai és gazdasági kapcsolatainak megerősítésében is – fejtette ki Deli Gergely. Ezzel a felfogással összhangban az NKE stratégiai céljai között szerepel a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése: számos ösztöndíjprogrammal rendelkezik az egyetem, mint például a Ludovika Scholars Program, a Ludovika Fellowship Program és a Ludovika International Talents, valamint a külföldi hallgatók jelentkezését ösztönzik az Erasmus és az Erasmus+ mobilitási programok. Deli Gergely hozzátette, hogy az egyetem nemzetközi hálózatának bővítése mellett az intézmény küldetése az országok közötti kapcsolatok előmozdítása és javítása,

ennek megfelelően például az NKE rendszeresen fogad nagyköveteket a Ludovika Nagykövetségi Fórumon. Az intézmény kiváló kapcsolatokat ápol számos távol-keleti és délkelet-ázsiai országgal és egyetemmel, 2017 és 2022 között már több együttműködési megállapodást kötött a Vietnámi Nemzeti Egyetemmel. Vietnám miniszterelnöke beszédében úgy fogalmazott: nagyon mély és szíves fogadtatásban volt része hazánkban. Kiemelte, hogy Magyarország büszke lehet a történelmére és a tradícióira. Pham Minh Chinh emlékeztetett, hogy Vietnám nagy áldozatokat hozott, miután 1945-ben elnyerte a függetlenséget. „Mi békeszerető nemzet vagyunk, a békéért nagy árat fizettünk, tehát tisztában vagyunk annak értékével” – vélekedett a miniszterelnök. Kitért arra, hogy országa komoly, társadalmat és gazdaságot érintő reformokat vezet be, a többi között a digitalizáció és a zöld átmenet területein. Ezen túlmenően fenntartják a szuverenitást, a területi integritást, a függetlenséget azért, hogy biztonságos környezetet teremtsenek a befektetők számára.

Magyarország az egyetlen ország Közép-Kelet-Európában, amelynek átfogó partnerségi viszonya van Vietnámmal – emelte ki Pham Minh Chinh, aki azt üzentte egyetemünk diákjainak, hogy mindenekelőtt

Magyarország az egyetlen ország Közép-Kelet-Európában, amelynek átfogó partnerségi viszonya van Vietnámmal – emelte ki beszédében Pham Minh Chinh



A vietnámi miniszterelnök, a vietnámi oktatási és képzési miniszter, valamint Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter és Deli Gergely, az NKE rektora jelenlétében cseréltek együttműködési szándéknyilatkozatokat vietnámi és magyar egyetemek

törekedniük kell a tudásra, másodsor pedig szeretniük kell a hazájukat, hogy virágzó országot építsenek.

A két ország között fennálló 74 éves barátság okán (amely 1950 óta tart) a résztvevők reményüket fejezték ki, hogy ez a mostani esemény még szorosabb köteteket fog kialakítani a felsőoktatási együttműködésben, amely mind Vietnám, mind Magyarország oktatói, kutatói és hallgatói számára előnyökkel jár. Mint ismert, számos Vietnámból érkező egyetemi, főiskolai és PhD-hallgató folytatja tanulmányait Magyarországon. Emellett a két ország felsőoktatási intézményei

között eddig számos nemzetközi közös kutatási projekt, tanulmányi csereprogram valósult meg.

A vietnámi miniszterelnök, a vietnámi oktatási és képzési miniszter, valamint Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter és Deli Gergely, az NKE rektora jelenlétében a vietnámi és a magyar egyetemek összesen tíz két- és többoldalú együttműködési szándéknyilatkozatot cseréltek ünnepélyes keretek között, egyebek mellett a Vietnámi Nemzeti Egyetem, a Thai Nguyen Egyetem és a Hanoi Egyetem, magyar részről a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem,

a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, a Debreceni Egyetem, az Óbudai Egyetem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Semmelweis Egyetem.

Az intézmények megállapodtak abban, hogy a kölcsönös, tudományos együttműködés keretein belül a többi között kettős diplomát adó képzéseket hoznak létre, valamint tudományos csereprogramokat indítanak, szemináriumokat és konferenciákat szerveznek közösen, és közös publikációkat is megjelentetnek majd.

Szerző: Harangozó Éva

Fotó: Szilágyi Dénes



John Lukacs

Szellem és jellem

„John Lukacsnak olyan intellektuális öröksége van, amelyet érdemes továbbadni az utánunk jövő generációknak” – hangzott el a Szellem és jellem – John Lukacs 100. című konferencián a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen (NKE) január 31-én. Az esemény a John Lukacs Intézet zászlóbontása is volt, ami egybeesett a magyar származású történész születésének századik évfordulójával.

„John Lukacs, noha 1946-ban, 22 évesen családjával együtt az Amerikai Egyesült Államokba emigrált, élete végéig megőrizte magyar identitását és közép-európaiságát” – emelte ki az eseményen Deli Gergely, az NKE rektora. Felelevenítette, hogy 2021 decemberében ünnepélyes keretek között adták át az NKE Szárnyépületében található John Lukacs Társalgót, amelyben a történelem számos személyes tárgya és hagyatékának néhány kiemelkedő darabja is megtekinthető. 2024-től pedig a John Lukacs Intézet foglalkozik szellemi

örökségének méltó ápolásával. Deli Gergely hangsúlyozta, hogy az intézet kiemelt célja a nemzetközi kapcsolatokat érintő stratégiai kutatások és programok, valamint színvonalas nemzetközi konferenciák szervezése és megvalósítása, ezzel is elősegítve egyetemünk és Magyarország nemzetközi kapcsolatainak építését. Orbán Balázs, a miniszterelnök politikai igazgatója úgy fogalmazott, szeretnék volna elérni, hogy az egyetemi életben is legyen olyan intézmény, amely a Lukacs-féle gondolkodást

és szemléletet képviseli. Kifejtette, hogy a Ludovika képes kiemelkedni más egyetemek közül, mert ez az intézmény kifejezetten a közösség szolgálatáért jött létre, és legfőbb célja a magyar állam működésének támogatása. „Mostanra elérkezett az építkezés következő fázisa, amikor a nemzetközi térben is elhelyezik az NKE-t, hogy a sajátos magyar hangot meghallgattassák a világ többi részével is” – emelte ki a politikai igazgató.

Próhle Gergely, a John Lukacs Intézet programigazgatója, valamint a Habsburg Ottó Alapítvány igazgatója azt hangsúlyozta, hogy Lukacs az amerikai konzervatívizmus egyik kristályosodási pontja, munkái segítenek megérteni a transzatlanti kapcsolatokat jellegét, és enciklopédikus képet mutatnak arról, hogy mit jelent az amerikai konzervatív gondolkodás manapság, hol vannak »



Orbán Balázs: a Ludovika képes kiemelkedni más egyetemek közül, (...) és legfőbb célja a magyar állam működésének támogatása



Panelbeszélgetés: John Lukacs történelemről, történészekről és történelmi tudásról. Balról jobbra: Mártonffy Balázs, az intézet kutatási igazgatója, Richard M. Gamble, a Hillside College professzora, Susan Hanssen, a Dallasi Egyetem oktatója és Jeffrey O. Nelson, a Russell Kirk Center ügyvezető igazgatója

az európai gyökerei, hogyan sugárzik ki mindez a magyar politikai gondolkodásra.

Az egész napos konferencián több panelbeszélgetésen keresztül elevezték fel a résztvevők a történész életművét. Hatos Pál, az NKE Eötvös József Kutatóközpont Közép-Európa Kutatóintézetének igazgatója John Lukacsot a demokratikus tudás példaképének nevezte. Mint mondta, nem tévesztette meg sem a baloldali, sem a jobboldali ideológia.

Wilfred McClay, az amerikai Hillsdale College professzora videóüzenetében azt hangsúlyozta, hogy Lukacs nem illett a tipikus amerikai konzervatívok közé, mivel az ő ideálja a 19. századi nagypolgári társadalom volt. Richard M. Gamble szerint, aki szintén a Hillsdale College professzora, a magyar származású történész olyan lázadó volt, aki a hagyomány védelméért szállt síkra. Hörcher Ferenc, az NKE Politika- és Állam-

elmélet Kutatóintézetének vezetője azt vetette fel, hogyan tudják a nagy személyiségek formálni a történelmet. Jeffrey O. Nelson, a Russell Kirk Center a Kulturális Megújulásért ügyvezető igazgatója azt emelte ki, hogy John Lukacs hitt a helyi kultúrákban, ugyanakkor semmiképp sem volt nacionalista. Susan Hanssen, a Dallasi Egyetem oktatója arról beszélt, hogy a magyar származású történész európai úriember maradt egész életében. „*Mai napig olvassák őt, mert olyan intellektuális öröksége van, amelyet érdemes továbbadni az utánunk jövő generációknak*” – emelte ki Hanssen.

Botos Máté, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem docense úgy vélte, hogy Lukacs inkább európai volt, mint amerikai, és inkább reakcióként, nem pedig konzervatívként jellemezte magát. Gali Máté, a Mathias Corvinus Collegium Társadalom- és Történelemtudományi Iskolájának

JOHN LUKACS ÉLETE

Lukács János Albert néven 1924-ben született Budapesten. Apja Lukács (Löwinger) Pál progresszív gondolkodású orvos, anyja Glück Magdolna. Mindketten részben zsidó származásúak, de áttértek a római katolikus hitre. Angliai tanulmányok után a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem történész szakára járt. Miután Magyarország a németek oldalán belépett a második világháborúba, dezertált a hadseregből. Katolikus neveltetése ellenére, zsidó származása miatt munkaszolgálat várt rá. A német megszállás idején sikerült elkerülnie a deportálást. 1946-ban, 22 évesen emigrált. Tanulmányait a Cambridge-i Egyetemen folytatta, majd az Egyesült Államokban telepedett le. 1947-től 1994-es nyugdíjazásáig a pennsylvaniai Chestnut Hill College történelem tanszékén oktatott. Több neves egyetem vendégprofesszora is volt: tanított a Columbián, Princetonban és a Johns Hopkins Egyetemen, továbbá előadásokat tartott Magyarországon több egyetemen is.

A Ludovika Campus Szárnyépületében John Lukacs emléktárgyai is helyet kaptak a róla elnevezett társalgóban



történésze nem csodálkozna, ha John Lukacs a Biden-adminisztráció ellen lépne fel, és mivel a patriotizmus nagyon fontos szegmense volt a munkásságának, szerinte a történész Trumpra szavazna.

Az eseményen a meghívottak kitértek John Lukacs és George F. Kennan diplomata kapcsolatára. Richard

M. Gamble szerint a két férfi a konzervatívok között is idegen volt, és mindketten vonzódtak az európai irodalomhoz, kultúrához. Pogrányi Lovas Miklós, az Alapjogokért Központ vezető kutatója Kennan külügyi pályájára tért ki: kiemelte, hogy a diplomata nem volt szervilis, és érzékeny volt a közép-európai történésekre.

Glant Tibor, a Debreceni Egyetem professzora arról beszélt, hogy John Lukacs munkássága nagy hatással volt a magyar emberekre, és szerinte ma nincs olyan értelmiségi hazánkban, akinek ne lenne a történésztől egy könyve. A konferencián M. Nagy Miklós, a Helikon Kiadó főszerkesztője kiemelte, hogy a Széchenyi-díjas történész, aki a Corvin-láncot is megkapta, kiváló író volt, jó jellemábrázoló képességgel rendelkezett. Szerinte nehezen besorolható mind politikailag, mind műfajilag, ugyanis történésznek túlságosan író, írónak túlságosan történész volt.

Szerző: Harangozó Éva

Fotó: Szilágyi Dénes

A címlapon Douglas Ferrin portréja látható.

„Tisztán hazafiak, tisztán hősök”

„A hős nem magát a hősiességet akarja, és ha önmagáért is cselekszik csupán, ezzel egy nagyobb egészért tesz, akkor is hős” – fogalmazott Markovics Milán Mór őrnagy az 1943. évi doni áttörés 81. évfordulója alkalmából a magyar királyi 2. honvéd hadsereg hőseinek emlékére rendezett ünnepi megemlékezésen a Nemzeti Közsolgálati Egyetem (NKE) Ludovika Főépülete előtti emlékműnél, január 11-én. Az eseményen koszorúzással, mécsesgyújtással és főhajtással emlékeztek a mintegy százezer elesett magyar katonára. A megemlékezésen beszédet mondtak a Tábori Rabbinate és a Tábori Püspökség képviselői is.

Markovics Milán Mór őrnagy beszédében emlékeztetett: a magyar katonák fagyos hidegben, elszakítva családjuktól, fulladozó lőszerporban, füstben, piszkosan álltak szembe koruk legpusztítóbb fegyvereivel. „Tisztán hazafiak, tisztán hősök” – emelte ki a magyar katonákra utalva az őrnagy.

Akik nem akartak hősök lenni

Markovics Milán Mór hangsúlyozta, hogy a doni hőseink üzenete nem más, mint amit ők kívántak maguknak és szeretteiknek: „kényelmes világunk ezernyi panasza közt szólnak hozzánk, becsüljük a családot, becsüljük a házastársi szerelmet, a hűséget, a mindennapi betevőt, a meleg szobát, a rosszkedő gyermekeinket, a tiszta ruhát” – hangsúlyozta az őrnagy.

Totha Péter Joel vezető tábori rabbi az eseményen úgy fogalmazott: „Hitünk szerint az ember élete és halála sohasem lehet hiábavaló”. Hozzátette, hogy a hősök érzését és fájalmát nem tudjuk teljes valójában átélni és átérezni, mert ők nem is akartak hősök lenni, csak emberként élni nyugodtan egy hazában, ahol béke és biztonság honol.

Szabó Ferenc alezredes, püspöki titkár, a Tábori Lelkészi Szolgálat Protestáns Tábori Püspökség képviselőjében kiemelte, hogy akiktől megemlékezünk, nem kímélték magukat, életüket áldozták nemzetünk jövőjéért. „Hálával és tisztelettel emlékezünk azokra a honvédeinkre, akik e szörnyű körülmények között magányosan haltak meg, vívódtak a természeti és az emberi erőkkel, ugyanakkor nagyszerű példát adtak az utókornak hősiességéből, a katonai példamutatásból, az erőn felüli teljesítményből” – hangsúlyozta Szabó Ferenc.

Nagy Ferenc Endre százados, tábori lelkész a Katolikus Tábori Püspökség képviselőjében kiemelte, hogy a magyar katonák példája megmutatja nekünk, mai magyaroknak, hogy le tudjuk győzni magunkban a rossz ösztönét. „A hős magyar elődeink életáldozata bennünket is lelkesítsen és buzdítson igaz hazaszeretetre” – fogalmazott a katolikus tábori lelkész.

Az emlékező beszédek után koszorút és az emlékezés mécseseit helyezték el az emlékműnél többek között Czermann János, a Honvédelmi Minisztérium stratégiáért és humánpolitikáért felelős helyettes államtitkára, Somogyi Zoltán

vezérőrnagy, a Honvéd Vezérkar törzs-igazgatója, Christián László rendőr dandártábornok, az NKE oktatási rektorhelyettese, Lippai Péter dandártábornok, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának (HHK) dékánja, Szili-Darók Ildikó, Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat alpolgármestere, Mudra József ezredes, a Magyar Honvédség Vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár dandárparancsnoka, Banka Zoltán alezredes, a Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj törzsfőnöke, Rybár Petra Réka, az NKE Egyetemi Hallgatói Önkormányzat elnöke és Méhes Roland hallgató zászlós, a HHK Hallgatói Önkormányzat elnöke. Az eseményen részt vettek az NKE Tanácsadó Testületének tagjai, az NKE és a HHK vezetői és munkatársai, valamint az MH Ludovika Zászlóalj honvédtisztjelöltjei is.

A doni katasztrófa

81 évvel ezelőtt, 1943. január 12-én indította meg támadását a szovjet Vörös Hadsereg a Don-kanyarban. Bár nem állnak rendelkezésünkre pontos adatok, de úgy tudni, hogy a 207 ezer fős »



Az emlékműnél koszorút helyez el Christián László r. dandártábornok, oktatási rektorhelyettes és Lippai Péter dandártábornok, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja

2. magyar hadsereg mintegy százezer katonája vesztette életét, ugyanakkor a sebesültek és fogságba kerültek pontos száma sem ismert – emelte ki az MTI. Mint ismeretes, a hadsereg parancsnoka Jány Gusztáv vezérezredes volt. A források szerint a magyar katonák fegyverzete és felszerelése hiányos volt és korszerűtlen.

A katasztrófa előzményeiről ugyanakkor sokat lehet tudni: az MTI emlékeztetett, hogy a 2. magyar hadsereget német követelésre, kormányközi egyezmény alapján küldték ki a második világháborúban a keleti frontra. Úgy tudni, a németek igényeit hosszas alkudozás után sikerült leszorítani, de azon az áron, hogy a magyar csapatokat hadászatiilag a németeknek rendelték alá, felfegyverzésüket tekintve pedig csak szóbeli ígéretet kaptak Berlinből. A frontra kivonuló 207 ezer fős 2. magyar hadseregbe a teljes sorállománynak csak 20 százalékát sorozták be. Azt is lehet tudni, hogy magas volt a tartalékosok aránya, a létszám 20 százalékát különböző nemzetiségiek adták.

A magyar csapatok 1942. július 7-én érték el a Dont, ahol a Voronyezs és

Pavlovszk közötti, 208 kilométernyi szakaszon védelembe mentek át. A nyáron a folyó nyugati partján megmaradt szovjet hídfők felszámolására tett sikertelen kísérletek során 30 ezer embert vesztek. A beígért fegyverzet és felszerelés a tél beálltával sem érkezett meg a németektől, akik 1942 novemberében a sztálingrádi csata miatt megkezdték csapataik kivonását a doni térségből.

A Vörös Hadsereg 1943. január 12-én mínusz 30-35 fokos hidegben az arcvonal északi részén, az urivi hídfőből kiindulva áttörte a magyar vonalat, és 8-12 kilométer mélyen hatolt előre, majd január 14-én délen, a sesuesjei hídfőben 50 kilométer szélességben törte át a védelmet. A német hadvezetés nem vetette be az arcvonal mögött állomásozó egyetlen tartalékát, de a visszavonulást is megtiltotta. Úgy tudni, Jány ragaszkodott a paranshoz, a források szerint a hadsereg egy részét talán megmenthette volna, ha már január 15-én elrendeli a visszavonulást. A magyar katonáknak az orosz és a német katonához képest hiányos felszereléssel, sokuknak téli ruházat

nélkül, mostoha időjárási körülmények között kellett tartaniuk magukat a többszörös túlerővel szemben.

Január 16-ára a három részre szakított 2. magyar hadsereg arcvonala felbomlott. Jány január 17-én hajnalban rendelte el az alakulatok visszavonását, de az elvágt, német alárendeltségbe került III. hadtest tovább harcolt. Ezt a hadtestet február 1-jén – miután sem ellátmány, sem fegyverzete nem maradt – a később szovjet hadifogságba esett parancsnok, Stomm Marcell feloszlatta, és néhány ezer katona kijutott a szovjet gyűrűből. A hadsereg életben maradt katonáit március 5-én hátravonták a Dnyeper folyó nyugati partjára, hazaszállításuk április 6-tól május 30-ig tartott. Jányt, aki az utolsó vonattal távozott, Horthy Miklós kormányzó 1943. augusztus 5-én felmentette parancsnoki tisztéből. A tábornokot a Népbíróság 1947 októberében háborús bűnösként halálra ítélte, majd november 26-án kivégezték. 1993. október 4-én a Legfelsőbb Bíróság felmentette Jányt a háborús bűntett miatt ellene emelt vád alól.

Szerző: Harangozó Éva

Fotó: Szilágyi Dénes

Az egyetem vezetése mécseseket helyez el az emlékműnél

A mi példánk határozza meg, hogyan közlekednek majd unokáink

Harmadik alkalommal tartotta meg közlekedésbiztonsággal foglalkozó seregszemléjét az Autós Nagykoalíció a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen (NKE) január 26-án. Az eseményen szó esett egyebek mellett a nyártól induló Digitális Állampolgárság Programról, a járműipar kihívásairól, valamint a hulladékok újrahasznosításának részleteiről is.

„Az autós szakma harmadik éve hagyományosan itt találkozik, nem is lehetne ennek a rendezvénynek méltóbb helyszíne, mint a rendvédelmi oktatás fellegetvára” – jelentette ki Major Róbert r. ezredes, az NKE Rendészettudományi Kar Közbiztonsági Tanszékének vezetője, aki Magyarország egyetlen rendvédelmi profilú felsőoktatási intézményében köszöntötte az Autós Nagykoalíció éves seregszemléjén megjelenteket.

Versenyképes innováció kell

A győri Széchenyi István Egyetemet az intézmény rektora, Friedler Ferenc

mutatta be a résztvevőknek. Elmondta, Győrben, Mosonmagyaróváron, Zalaegerszegen és Budapesten az orvostudomány kivételével szinte minden szakterületen tartanak képzéseket. „Akkor versenyképes egyetem, ha az oktatás mellett a kutatás és az innováció is jelen van” – fogalmazott. Beszámolt a győri Járműipari Kutatóközponttról és a ZalaZONE tesztközpontjáról, de kitért mások mellett azokra a fiatal tehetségekre is, akik az Arrabona Racing Team tagjaiként oktatók és kutatók segítségével felépítettek egy Forma-1-es autót. »

„Közös érdekünk, hogy versenyképes fejlesztésekben vegyünk részt” – hangsúlyozta. Az elhangzottakhoz Szujó Zoltán, a Magyar Nemzeti Autósport Szövetség elnöke hozzátette: az autósportnak szüksége van a belső égésű motorokra még akkor is, ha azt hidrogénnel vagy szintetikus üzemanyaggal hajtják majd a jövőben.

Az Európai Unió által 2035-re meghatározott célról – amely 65 százalékos újrahasznosítási arányt tűzött ki – már Pethő Zsolt, a MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. (MOHU) vezérigazgatója beszélt. Emlékeztetett: a magyar hulladékgazdálkodási rendszer jelenleg nem tudja teljesíteni ezt a feltételt, ezért hozták létre a MOHU-t. Beszámolt arról, hogy az új konzorcium nemcsak a lakossági, hanem az intézményi hulladék begyűjtésével is foglalkozik. Hangsúlyozta, hogy minden régióban sikerült megállapodást kötniük a tevékenységet korábban végző cégekkel, így a szolgáltatás továbbra is zökkenőmentesen

működik, színvonala pedig megmaradt. Hozzátette: már a hulladéktelepek is a MOHU megbízásból végzik a tevékenységüket. A következő három évtized terveiről elmondta: minden területtel kapcsolatban kialakítottak egy stratégiát. Fontosnak nevezte egyebek mellett azt, hogy a műanyagok kézi szétválogatását a jövőben a nagyobb hatékonyság érdekében gépek vegyék át.

A digitális állampolgárság hajnalán

„Az elektronikus ügyintézés lassan felváltja a digitális térben megvalósuló ügyintézés” – emlékeztetett Csampa Zsolt, a Belügyminisztérium nyilvántartások vezetéséért felelős helyettes államtitkára. A 2027-ig tartó fejlesztési ciklus részletei között említette, hogy az állampolgárok már lekérdezhetik saját pontrendszerüket, így az évi 3–400 ezer érdeklődőnek nem kell felkeresnie az okmányirodákat. Kitért az új és környezetbarát rendszámokkal kapcsolatos fejlesztésekre is, amit az európai uniós szabályozásnak megfelelően valósítottak meg.

Fontosnak nevezte azt az előrelépést, hogy már nem szükséges magunkkal vinnünk a vezetői okmányainkat, mert az adatbázisokból a hatóság le tudja kérdezni az adatainkat, vagyis nem követ el szabálysértést az, akinél nincsenek iratok.

Az elektronikus ügyintézési pontokról (KIOSK) – amelyek az okmányirodáknál találhatók – elmondta: a mesterséges intelligencia előnyeit felhasználva csökkentik a várakozási időt, és lehetővé teszik egyebek mellett a személyi igazolvánnyal, a lakcímkártyával vagy az úti okmányokkal kapcsolatos adminisztráció felgyorsítását.

Csampa Zsolt szót ejtett még az integrált gépjármű-felelősségbiztosításról is, amellyel kapcsolatban hangsúlyozta: ezentúl bármilyen ügyintézés történik, az az állami nyilvántartásokkal összekapcsolva már automatikusan bekerül a biztosítók rendszerébe. A helyettes államtitkár kitért az adásvételi szerződések, illetve a fogyatékkal élő vezetők parkolókérdésével kapcsolatos ügyek digitális formában való intézésére is. A Nemzeti Digitális Állampolgárság Programmal kapcsolatban kifejtette: fejlesztés alatt áll az applikáció, amely nyár elején indul és szeptemberben élesítik. A kezdeményezés előnyei között említette azt, hogy a használóknak a jövőben nem kell az adó- és tájékoztatójukat magukkal vinniük, mert egy QR-kód használatával akár egy rendőri igazoltatásnál vagy egy egészségügyi vizsgálatnál is tudják igazolni magukat. Beszélt arról is, hogy az erkölcsi bizonyítványok kikérését, illetve egyes banki ügyeket is szeretnék digitálissá tenni.

Egységesített elvárások

Az elmúlt időszak jogharmonizációs eljárásairól Kerékgyártó János, az Építési és Közlekedési Minisztérium közlekedési hatósági ügyekért felelős helyettes államtitkára tájékoztatta a jelenlévőket. A részletekről elmondta: csökkentették a műszaki követelményeket és a forgalomhelyezési akadályokat. Úgy fogalmazott: együttműködést kezdeményeztek a kormányhivatalokkal, illetve a Közigazgatási és Területfejlesztési



Balról Szujó Zoltán, a Magyar Nemzeti Autósport Szövetség elnöke, Friedler Ferenc, a Széchenyi István Egyetem rektora, Knezsik István, az Autós Nagykoalíció elnöke

Minisztériummal annak érdekében, hogy minden vármegyében ugyanolyan elvárásoknak kelljen az autósoknak megfelelniük. Hozzátette: a közlekedésbiztonsági források felhasználását szintén új alapra helyezték, és a jövőben az egyetemek, az Autós Nagykoalíció, valamint az Országos Rendőr-főkapitányság mellett szeretnék minél több közlekedésbiztonsági szereplővel együttműködni.

A helyettes államtitkár a 2024-es év célkitűzései között említette a többi között az informatikai rendszer korszerűsítését, de beszélt még a versenysportban, valamint a közúti forgalomban használt, teljesítménynövelt járművek szabályozásáról is. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy szeretnék biztosítani a B kategóriás jogosítvány ingyenes megszerzését a köznevelési és a szakképzési intézményekben tanulóknak, a részletek kidolgozása azonban még folyamatban van.

Az MI és a megváltozó energiaforrások

A járműipar aktuális folyamatairól Palkovics László, a Széchenyi István Egyetemért Alapítvány

kuratóriumi elnöke fejtette ki gondolatait videó-előadásában. Az autóipar két legfontosabb kérdésének nevezte a mesterséges intelligencia fejlődését és azt, hogy mi hajtja majd a jövőben a gépjárműveket. A kihívások között említette a zéró emissziót, a demográfiai nyomást, a társadalmi előregedést, a baleseti kockázatokat, a növekvő forgalomsűrűséget, valamint a vezetéstámogató rendszereket.

Emlékeztetett: az elmúlt közel tíz évben többfajta fejlesztés valósult meg, de megoszlanak a vélemények arról, hogy milyen motort és akkumulátort használjunk. Palkovics László szót ejtett a parkolást segítő rendszerekről és a távolságtartó radarokról, de kitért arra is, hogy a közlekedésben már részt vesznek teljesen autonóm autók, amelyeket nem emberek irányítanak. A hidrogén felhasználását a közlekedészöldítés fontos elemének nevezte. Véleménye szerint a jelenlegi viszonyokat figyelembe véve nem megvalósítható az Európai Unió azon célkitűzése, hogy 2050-ben már ne legyen halálos kimenetelű közlekedési baleset.

Előadásának zárásaként Palkovics László beszámolt az Energia 21 elnevezésű kezdeményezéséről, amely

21 szakértőt tömörít a többi között a tudomány, a közélet, a gazdaság területeiről és a bankszektorból, és amelynek a kuratóriumi elnök is tagja. Kifejtette: az Energia 21-ben részt vevők célja, hogy véleményt és tanácsokat fogalmazzanak meg a gazdaság különböző területeivel kapcsolatban, illetve az új technológiákat bemutassák az érdeklődőknek.

„Amilyen példát mi mutatunk, a gyermekeink és az unokáink úgy fognak közlekedni” – jelentette ki zárszavában Knezsik István, az Autós Nagykoalíció elnöke. Kitért arra is, hogy 2023-ban közel 100 ezer jármű kerül ki a forgalomból, amelyek közül 20 ezer autónak volt bontási igazolása, ami a körforgásos gazdaságba való visszakerülés miatt fontos. Emlékeztetett: az Európai Unióban egyedül hazánkban mutat csökkenő tendenciát a forgalomba helyezendő új autók száma. Felidézett ugyanakkor egy közvélemény-kutatást is, amelyben az elektromos autóval rendelkező válaszadók többsége azon véleményének adott hangot, hogy legközelebb biztosan nem vásárolna ilyen típusú gépjárművet.

Szöveg: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: Szilágyi Dénes



Major Róbert r. ezredes, a Közbiztonsági Tanszék vezetője

A hivatásos

hallgatók már illetményt is kapnak



Rendkívül sokan voltak kíváncsiak a Nemzeti Közszerológati Egyetem (NKE) képzéseire a 24. Educatio Nemzetközi Oktatási Szakkiállításon. A január 11. és 13. között megtartott szakmai seregszemplén az NKE mind a négy kara képviseltette magát, így az érdeklődők az oktatóktól és a jelenlegi hallgatóktól kérhettek információt az előttük álló lehetőségekről. Mivel a felvételi követelmények ettől a tanévtől megváltoztak, a fiatalok figyelmét annak fontosságára is felhívták, hogy a leendő hallgatók a jelentkezésük benyújtása előtt alaposan tájékozódjanak.

„Vonzó egyetem vonzó életpályát kínál: egy nagyon széles képzési portfólióval várjuk a hozzánk jelentkezőket az államtudományi és mérnöki képzési területeken” – jelentette ki Christián László, az NKE oktatási rektorhelyettese a huszonnegyedik alkalommal megrendezett Educatio Szakkiállításon. Kiemelte: az NKE-n végzett friss diplomások a legmagasabb bérkategóriájú állásokban helyezkedhetnek el a munkaerőpiacon. Felhívta a figyelmet a felvételi rendszer változá-



Az oktatási szakkiállításon a Nemzeti Közszerológati Egyetem mind a négy kara képviseltette magát; az érdeklődők ezen túlmenően megismerhették a Ludovika Collegium képzéseit is

saira is, és nagyon fontosnak nevezte az alapos tájékozódást.

A mintegy kétszáz kiállító között a hazai és nemzetközi közigazgatási, rendészeti és honvédelmi, valamint vízügyi szakemberek képzésének bázisintézménye, az NKE is bemutatta teljes képzési palettáját az idei Educatio Szakkiállításon. A Hungexpo Budapest Kongresszusi és Kiállítási Központ közel húszezer négyzetméteres A csarnokában megtartott eseményen a katonai szolgálat, illetve a nemzetközi biztonság- és védelempolitika iránt elhivatottságot érzők a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK) oktatóitól és hallgatóitól kaphattak választ kérdéseikre.

„Egy fejlődő haderő várja a fiatal tisztjelölteket egy teljesen új arculatot választó hadseregbe” – fogalmazott Lippai Péter dandártábornok, a HHK dékánja, hangsúlyozva: az NKE-n elsajátítható emberi és katonai értékrend a társadalom egésze számára hasznos lehet. Emellett tanulmányaik alatt a leendő katonák olyan kompetenciákra (pontosság, megbízhatóság, önállóság) tehetnek szert, amelyek a civil életben is előnyükre szolgálhatnak – mutatott rá.

Lippai Péter arról is tájékoztatta a fiatalokat, hogy 2024 szeptemberétől >>

a jelenlegi létszámhoz képest 15 százalékkal több hallgatót várnak a HHK öt katonai alapképzésére. Fontos, hogy a tisztjelöltek a hallgatói jogviszonyuk mellett a Magyar Honvédség szerződéses katonái lesznek, így nem ösztöndíjat, hanem illetményt kapnak, amely már az elsőévesek esetében is minimum bruttó 330 ezer forint havonta – részletezte. Később pedig bizonyos szakokon végzett tisztok a kezdő diplomások között a legmagasabb fizetésben részesülnek majd – tette hozzá.

Az Educatio 2024 kiállításon sokan érdeklődtek a rendészeti és a katasztrófavédelmi pálya iránt is, amit a Rendészettudományi Kar (RTK) munkatársai mutattak be a látogatóknak. „A képzéseink során azokat a szakembereket képezzük, akik a jövő biztonságát garantálják majd Magyarországon rendészeti szempontból” – hangsúlyozta Kovács Gábor r. vezérőrnagy, az RTK dékánja. Beszélt arról is, hogy az RTK tisztjelöltjei – a leendő katonákhoz hasonlóan – a jogviszonyukhoz kötötten jelentős havi illetményben részesülnek, a végzést követően pedig biztos munkahelyre számíthatnak. Kitért ugyanakkor arra is, hogy az oktatók a legkorszerűbb tudást adják át a hallgatóknak, akik modern

infrastrukturális körülmények között tanulhatnak a Ludovika Campuson. Évről évre nő az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar képzéseire jelentkezők száma, és ez az érdeklődés az Educatión is megmutatkozott. A hazai vagy nemzetközi közigazgatási karrierre készülők ezzel kapcsolatban is kérhettek felvilágosítást az NKE standjánál. Őket amellet, hogy tanulmányaik alatt betekintést nyernek akár a minisztériumok vagy a háttérintézményeik működésébe, angol nyelvű szak is várja.

Azok a diákok pedig, akik a jövő egyik kulcsfontosságú erőforrásával, a vízzel kapcsolatos tudást szeretnék elsajátítani, az oktatási seregszemlén az NKE bajai Víz tudományi Karának (VTK) képzéseiről tájékozódhattak. „Egy olyan életpályamodell vár azokra, akik a vízügyi ágazatot választják, amely egyrészt az önmegvalósítást segíti, másrészt mindenféle értelmiségi kibontakozáshoz is hozzájárul” – mondta Bíró Tibor, a VTK dékánja. Az első számú cél, hogy a hallgatókat a vízügyi szolgálatban való tevékenységre készítsék fel, másrészt a víziközmű ágazatban lássanak el vezető pozíciókat, de vállalkozásoknál is

elhelyezkedhetnek – sorolta az unikális kar előnyeit. Kiemelte: a magyar vízügyi szakemberek a nemzetközi piacon is nagyon keresettek.

Az NKE-n a közelmúltban indult kommunikáció és médiatudomány mesterképzés, amelyre szintén várják a jelentkezőket, akik beiratkozhatnak akár kiberbiztonsági mesterszakra vagy tűzvédelmi mérnöki alapképzésre is. Mindezekon felül számos sportolási és szórakozási lehetőség közül is választhatnak az NKE leendő hallgatói a megújult Ludovika Campuson az Orczy-parkban, ahol természetesen kollégiumi ellátást is biztosítanak számukra. Az NKE február 8-án online nyílt napot tartott, ahol a kari képzésekről szóló információk mellett a leendő hallgatók lehetőséget kaptak arra, hogy további kérdéseket tegyenek fel a jelentkezőket érintő legfontosabb tudnivalókkal kapcsolatban.

Az Educatio Szakkiállításon az érdeklődők az összesen mintegy ötven hazai és külföldi felsőoktatási intézményen kívül megismerhették a tankönyvkiadókat, a nyelviskolákat és a szakképző intézményeket is.

Szöveg: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: Szilágyi Dénes

Az EU válasza a kiberbiztonsági kihívásokra



A kiberbiztonság témája a 2007-es Észtország elleni orosz túlterheléses támadással vált igazán ismertté a laikusok számára. Azóta számos direktíva, stratégia, jogszabály született mind európai uniós, mind tagállami szinten, amelyek célja a társadalmi-gazdasági szempontból kiemelten fontos szervezetek információbiztonságának szavatolása. A legújabb direktíva új szintre emeli a kritikus infrastruktúrák védelmét az unióban; a tavaly hatályba lépett NIS2 több határideőt is meghatároz 2024-re, nem csupán az érintett ágazati szereplők, hanem a nemzeti kormányok számára is. Erről és a felértékelődő kiberbiztonsági utánpótlásképzésről beszélgettünk Krasznay Csabával, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyetemi docensével, a kiberbiztonsági mesterképzés szakfelelősével, aki korábban az NKE Eötvös József Kutatóközpont Kiberbiztonsági Kutatóintézetét is vezette.

• **Miért volt szükség új uniós kiberbiztonsági szabályozásra?**

A kétezres évek elején az Európai Unió egyre nagyobb hangsúlyt fektetett a létfontosságú rendszerek – nemzetközi nyelven kritikus infrastruktúrák – védelmére. Már az EU 2013-ban megjelent kiberbiztonsági stratégiája is több fontos irányelvet tartalmazott a témában, többek között a személyes adatok kezeléséről szóló GDPR-t is. A hálózati és információs rendszerek kiberbiztonságáról szóló (Network and Information System, NIS) direktíva 2016-ban jelent meg, majd később, 2018-ban lépett hatályba. Azóta annyira megváltozott a biztonsági környezet, hogy elavulttá vált. A 2020-ban megjelent új EU-s kiberbiztonsági stratégia előírta ennek felülvizsgálatát, aminek eredményeképp 2023-ban hatályba lépett a NIS2 irányelv, amely a következő néhány évre több megvalósítandó feladat határidejét is előírja a szervezetek számára.

• **Mi is tulajdonképpen a NIS2 irányelv?**

A magyar törvényi meghatározás szerint, leegyszerűsítve, a létfontosságú rendszereket és rendszerelemeket, kritikus infrastruktúrákat üzemeltető szervezetekre vonatkozó kiberbiztonsági szabályok összessége.

• **Milyen ágazatokra vonatkozik a szabályozás? »**

A direktíva két ágazatra bontja a kritikus infrastruktúrákat: alapvető és fontos szervezetekre. Az alapvető szervezetek közé tartozik többek között az energetika, a közlekedés, az egészségügy, az ivóvíz- és szennyvízhálózat, a digitális infrastruktúra, az infokommunikációs szolgáltatások és az úralapú szolgáltatások. Míg a fontos szervek közé többek között a postát és a futárszolgáltatókat, a hulladékgyűjtést, a vegyszerek gyártását, a digitális szolgáltatásokat és a kutatóhelyeket sorolja. A kis- és középvállalkozások szegmensében működő cégek alapvetően nem alanyi a NIS2-nek, de azzá válhatnak, ha kritikus szolgáltatást nyújtanak: gondoljunk például azokra a kkv-ban működő informatikai és információbiztonsági szolgáltatókra, akik egy NIS2 hatálya alá tartozó szervezetnél látnak el erre vonatkozó szakmai feladatokat.

● **Az új direktíva milyen konkrét feladatokat ró az egyes ágazati szereplőkre?**

Jelenleg meglehetősen túlmisztifikálják az ezzel járó feladatokat, aminek az oka jellemzően az információhiány. Ez abból ered, hogy a direktíva nem konkretizálja a feladatokat: például előírja, hogy szükség van eseménykezelésre, meg kell teremteni a humán erőforrás-biztonságot, de hogy ezt pontosan hogyan kell végrehajtani, nem tudjuk, hiszen a részletszabályozás még nem áll rendelkezésre. Ráadásul azt sem lehet pontosan tudni, hogy a tagállami hatóságoktól milyen ellenőrzéseket várhatunk el. Magyarországon egyébként nagy vonalakban a 2023. évi XXIII. tv. (Kibertan. tv.) foglalkozik az auditálás kérdéskörével.

● **Bár az auditálás részletszabályozása egyelőre várat magára, látható már, hogy milyen hatóságoknak lehet ellenőrző szerepe?**

Az ellenőrző hatóságok minden bizonnyal tagállamonként eltérőek lesznek; hazánkban kettő plusz kettő ilyen szervezetnek már egészen biztosan lesz szerepe benne. Egyrészt a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Nemzeti Kibervédelmi Intézet lesz felelős azokért a szervezetekért, amelyeket a hazai törvényi szabályozás a kritikus infrastruktúráként megjelölt csoportba sorol (néhány száz darabról van szó): például nagy kórházak, közműszolgáltatók stb. Ebben a kategóriában a NIS2 jóval szélesebb kört határoz meg, de a hazai szabályozás annak csupán egy részahalmazát veszi ide. Példáknént, ha a villamosenergetikai szektort nézzük, amelyben az áramszolgáltató vállalatok mindkét szabályozás szerint kritikusnak számítanak, a NIS2 esetében egy elektromos autók töltőit üzemeltető cég is ebbe a kategóriába kerülhet. Azokat a szervezeteket pedig, amelyek nem a fenti kategóriába esnek – ez nagyjából hat-hétezeres számot jelent –, a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága fogja felügyelni.

Emellett van még egy jogszabályi kettéválasztás is. A megújuló információbiztonsági törvény, illetve a Kibertan. tv. részszabályait speciálisan kell összeilleszteni, hogy egységes jogszabályi környezetet kapjunk. Ezt két EU-s szintű, speciális rendelet biztosítja (a DORA [Digital Operational Resilience Act] és a Network Code), ami utal a két másik auditáló szervezetre. A DORA a pénzügyi szektorra, bankokra vonatkozik, így ebben a szektorban a Magyar Nemzeti Bank lehet az ellenőrző hatóság, a Network Code pedig a villamosenergia-hálózatokra vonatkozik, ahol hazánk esetében a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatalról beszélhetünk. Ugyanakkor a rendeletek hazai jogba történő átültetését még nem fogadta el az Országgyűlés.

● **A Nemzeti Közsolgálati Egyetem is a NIS2 hatálya alá sorolja a szabályozás?**

Az NKE eddig az információbiztonsági törvény hatálya alá tartozott, hiszen nemzetbiztonsági szempontból védett intézménynek minősül; a NIS2 szempontjából pedig kutatóhelyként fontos szervezetnek tekinthető.

● **Ebből kifolyólag milyen változásokat kell megvalósítani intézményi szinten?**

Ahol az információbiztonsággal alapvetően is foglalkoznak, ott nem kell nagy újdonságokkal számolni, ilyen az egyetemünk is. Amiben én változást várok, az talán egy, a jelenleginél alaposabb információbiztonsági vizsgálat, de elképzelhetőnek tartom azt is, hogy az informatikus kollégák olyan, az infrastruktúrában jelenleg is rendelkezésre álló biztonsági intézkedéseket fognak majd bevezetni, amelyeket jelenleg végfelhasználóként még nem látunk; például kétfaktoros autentikációt.

● **Mennyire kitett egyetemünk a kibertámadások veszélyének?**

Mivel az NKE portfóliójába tartozik a rendészeti, illetve a honvédelmi oktatás, mindig is céltáblája voltunk a kibertámadásoknak, és ezt fokozta az orosz–ukrán háború kitörése. Büszkék lehetünk arra, hogy az NKE informatikai és információbiztonsága messze a legtöbb hazai felsőoktatási intézmény fölött van. Központi informatikával rendelkezünk, így egyből láthatóvá válnak a célzott támadások, amelyek a legtöbb esetben adathalász céllal információszerezésre, a felhasználónév és jelszó megszerzésére irányulnak. Miért célja ez esetünkben a támadóknak? Számos kollégánk komoly médiaszerepléssel bír aktuális témákban, akiknek mondanivalóját a megszerzett adatok birtokában befolyásolni tudják; akár teljesen el is hiteltelenezhetik őket. Bele sem gondolunk, hogy egy ilyen

kiszivárgott jelszónak milyen globális nemzetbiztonsági hatásai lehetnek.

● **Az eddigiekből tisztán kivethető, hogy a jövőben egyre inkább nő az igény a naprakész tudással rendelkező kiberbiztonsági szakemberek iránt; az NKE pedig az egyik legnagyobb utánpótlásképző intézmény ezen a területen. Milyen kiberbiztonsági képzésekből választhatnak a terület iránt érdeklődők?**

Jelenleg két kiberbiztonsági képzésünk van, egy magyar nyelvű mesterképzés és egy szintén magyar nyelvű szakirányú továbbképzés. Ez utóbbiban nagy változások nem lesznek, mert a szükséges tantervi reformokat az elmúlt években végrehajtottuk, viszont a mesterképzés idén szeptembertől teljesen átalakul. Újdonság, hogy amint az akkreditáció megtörténik, angol nyelvű kiberbiztonsági mesterszakot is indítunk. A szakirányú képzést azoknak ajánljuk, akik már karrierjük bizonyos szintjén járnak, és szeretnének ezen a területen ismereteket szerezni, vagy információbiztonsági felelősök szeretnének lenni. Ez egy két féléves levelező rendszerű képzés, amelyen alapvetően információbiztonsági menedzsmentet lehet tanulni. Ez a képzés 2014-ben indult, azaz idén lesz tízéves.

Másik lehetőség a magyar nyelvű kiberbiztonsági mesterképzés, ahol a legnagyobb újdonság, hogy a Kreatív Tanulás Program keretében személyre szabott tanulási karrierutat fogunk biztosítani hallgatóinknak. Ez azt jelenti, hogy a képzésben megjelennek olyan

tantárgyak, amelyeket nem mi tanítunk, hanem online, angol nyelvű e-learning programok keretében tanulhatók. A kurzusok végén vizsgát kell tennie a hallgatónak, amiért cserébe iparágilag elfogadott tanúsítványokkal lehet gazdagabb. Filozófiánk szerint soft cyber securityt oktatunk, ami inkább híd a mérnökök és nem mérnökök között. Döntés-előkészítőket, döntéshozókat, vezetőket képzünk, akiknek megadjuk a szükséges műszaki ismereteket.

Az újonnan induló angol nyelvű képzésünkre pedig olyan külföldi hallgatókat várunk, akik hazájuk közszolgálatában dolgoznak. Nekik szeretnénk európai központú kiberbiztonsági tudást adni.

● **Milyen a kapcsolat a szegmens piaci szereplőivel?**

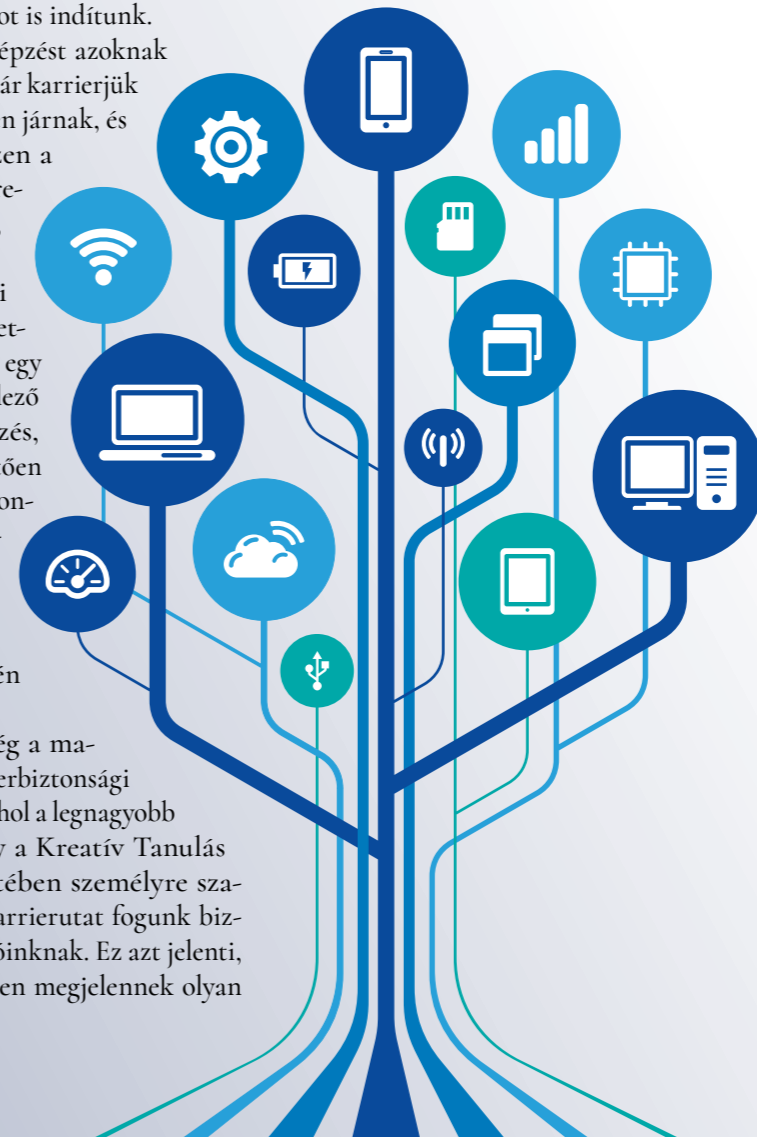
A megrendelő szerveken kívül törekszünk a piacon működő vállalatokkal is jó kapcsolatot kialakítani. A képzésben preferáljuk a magyar fejlesztésű információbiztonsági szoftvereket, de a legnagyobb világcégekkel is – amelyek termékeit a közszolgálatban használják – törekszünk kapcsolatot tartani, hogy technológiájukat megismerhessék a hallgatók.

● **Milyen elhelyezkedési lehetőségeik vannak az itt végzetteknek?**

Rendszeresen tart toborzást hallgatóink körében a rendőrség, a titkosszolgálatok, de a honvédség is; ezek a szervezetek az elsődleges felvevőpiacunk. A megrendelő szervek felelős szakmai vezetői jellemzően egykori hallgatóink közül kerülnek ki, így nagyon jó direkt fejedelmi lehetőségről beszélhetünk. Szakmai szervezetek útján – a Kreatív Tanulás Program részeként – mentorprogramokat is hirdetünk, amelynek keretében piaci cégek is megtalálhatják jövőbeli munkavállalójukat hallgatóink között. Számos ilyen jó tapasztalatról tudok beszámolni.

A képzések során törekszünk arra, hogy megadjuk az elméleti alapokat, de emellett naprakész tudást is adjunk úgy, hogy nem horgonyozunk le egy speciális területnél. Ezért is indulnak jó eséllyel egykori hallgatóink a kibervédelmi munkaerőpiacon. Ugyanakkor a levelezős munkarendű képzésen tanulók már jellemzően kiberbiztonsági területen dolgoznak a közszolgálatban. Érdekes látni, amikor valaki képzéseink valamelyikén kiberyomozóként találkozik a honvédségnél hasonló pozíciót betöltő kollégával, és a területükből adódó „csörlátásuk” kibővül a széles spektrumú tudásátadásnak köszönhetően. Az utóbbi időben azonban egyre nagyobb számban tűnnek fel a piaci szektorban működő nagyvállalatok, bankok munkatársai is képzéseink valamelyikén. Rang lett az NKE kibervédelmi szakjain végezni!

Szerző: Szilágyi Dénes



A GAZDASÁG FEJLŐDÉSÉRE IS HATÁSSAL LEHET A DIGITÁLIS ÁLLAMPOLGÁRSÁG

A Nemzeti Digitális Állampolgárság Programot tavaly októberben fogadta el a kormány. Az idén július és szeptember között induló kezdeményezés bevezetésével jelentősen egyszerűsödhet az állampolgárok és a különböző kormányzati szervek közötti kommunikáció, illetve olyan közigazgatási terek jönnek létre, ahol az állampolgárok többnyire személyes jelenlét nélkül, egyszerűen és hatékonyan, 0–24 óráig digitálisan intézhetik az ügyeiket. A részletekről Budai Balázs Benjámin, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE) Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK) Közzervezési és Infotechnológiai Tanszékének vezetőjét kérdeztük.

Mobilra költözik
az ügyintézés,
az igazolvány
és az aláírás

„Azok az államok, amelyek az elmúlt évtizedben bevezették a »mobile first« elvét, vagyis azt, hogy a szolgáltatásaik elsősorban mobilalkalmazásokon keresztül érhetőek el, abból indultak ki, hogy ha van egy olyan felület, amelyet a felhasználók túlnyomó többsége napi rendszerességgel használ, nagyobb, látványosabb és gyorsabb eredményeket lehet elérni, mint a hagyományos, alacsonyabb használati intenzitást mutató, big screen-es (nagy képernyő) számítógépes, illetve televíziós felületeken” – fejtette ki Budai Balázs Benjámin. Az NKE ÁNTK Közzervezési és Infotechnológiai Tanszékének vezetője hangsúlyozta: a tendenciák is egyértelműen a small screen (kis képernyő) alkalmazása felé hajlanak. Az emberek idejük egyre nagyobb részében – főként tömegközlekedési eszközökön utazva, várakozás alatt, unalmukban – nyomogatják a telefonjukat – részletezte. Rámutatott:

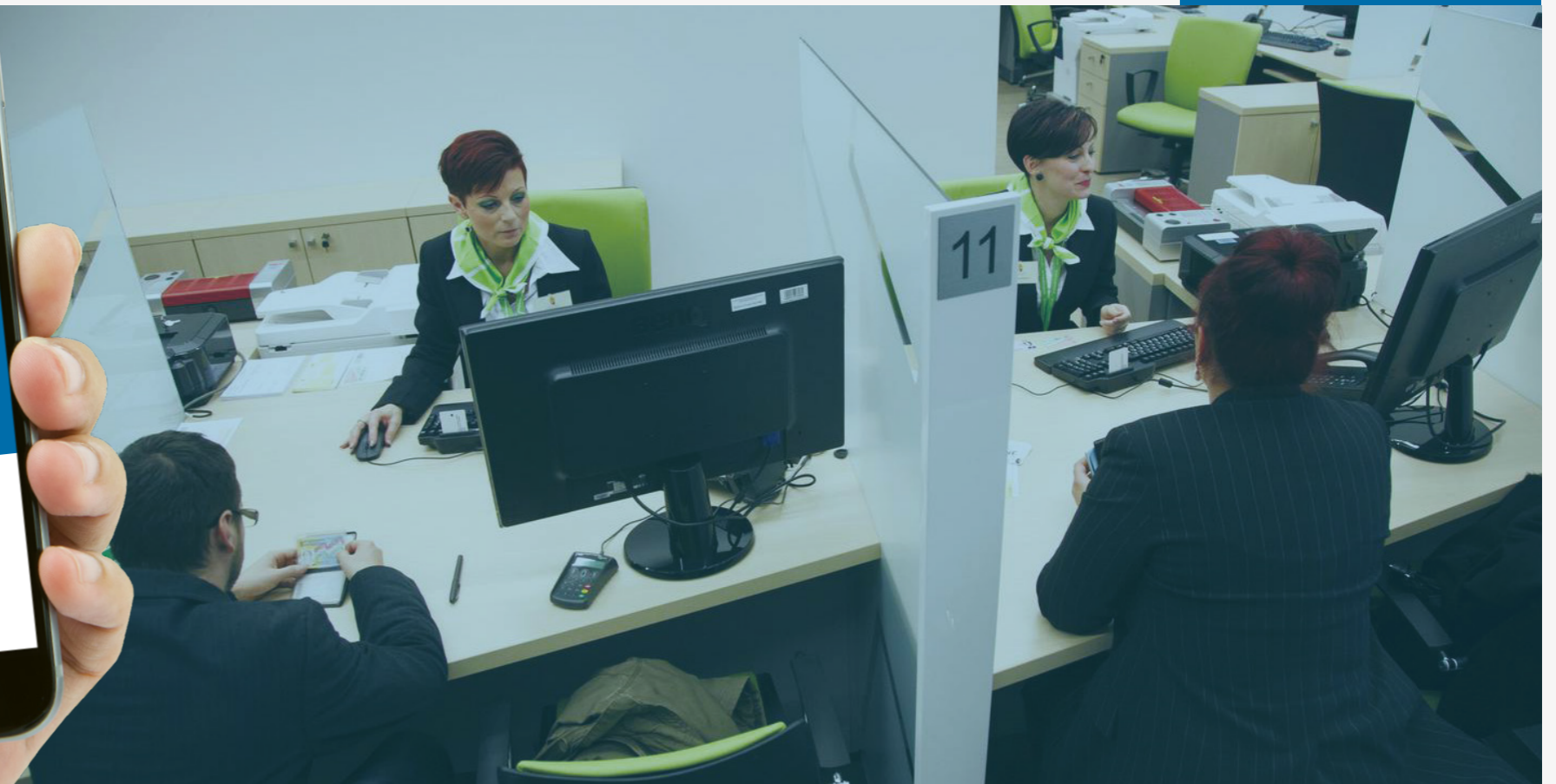
kézenfekvő, hogy ki kell használni egy olyan csatornát, amelyen a célközönség túlnyomó többsége elérhető.

„A mobilappok elvárják az egyszerűsítést, ezért a közigazgatásnak is egyszerűsíteni kell saját magát, eljárásait és nyelvezetét” – fogalmazott Budai Balázs Benjámin. Megerősítette: abban az esetben, ha mindez megvalósul, garantáltan nagyobb kör előtt nyílnak meg a digitális ügyintézés lehetőségei, az ezekkel kapcsolatos interakciók egyszerűsödhetnek, felhasználóközelibbé válhatnak. Hozzátette: a háttéralkalmazások összekapcsolhatóságán keresztül egyre kevesebb felhasználói mozzanatra lesz szükség a sikeres ügyintézéshez.

„Mivel a jogalkotó nem szűkítette a Nemzeti Digitális Állampolgárság Programban a mobilalkalmazáson keresztül intézhető ügyek számát, a tervek szerint az idén július és szeptember között

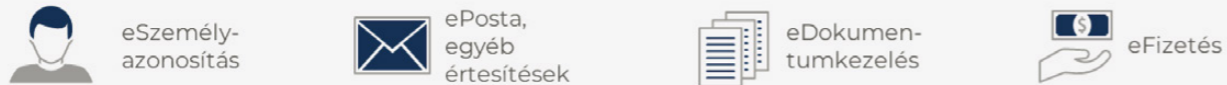
induló kezdeményezéssel minden közigazgatási ügyet digitálisan lehet majd intézni 2026-ra” – emelte ki a tanszékvezető. Emlékeztetett: az életeselemény-alapú ügyintézés már régóta alkalmazkodik a fejlettebb közigazgatásokban, így hazánk is ezt követi. „Ebben az esetben abból indulnak ki, hogy a felhasználóknak elsősorban nem a klasszikus értelemben vett ügyei, hanem élethelyzetei vannak, azok ügyintézési vonzataival” – fogalmazott. Kifejtette: az ügyfélnek nem kell feltétlenül ismernie a közigazgatás rendszerét, az egyes eljárások tartalmát és formáját, csak azt kell beazonosítania, hogy milyen típusú »

A digitális személyazonosítás segítségével szinte minden olyan ügyet el lehet majd intézni, amelyhez eddig hagyományos formában kellett bemutatni a személyi igazolványt a kormányablakokban



Digitális állampolgárság

Alapszolgáltatások

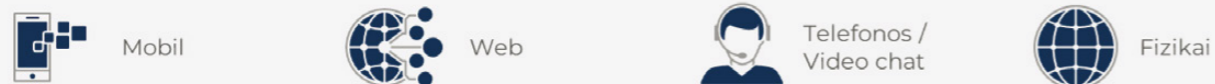


Illusztratív példák

Felhasználói esetek



Csatornák



élethelyzetről (például pályaválasztás, munkanélküliség, gyermekvállalás, nyugdíjba menetel stb.) van szó.

Budai Balázs Benjámint beszélt az e-papírról is, amelynek formai követelményei nincsenek, és tükrözi azt a régi alapelvet, hogy az ügyfél kérelmét annak tartalma és nem formája alapján bírálják el. A digitális személyiadat-tárcáról elmondta: a későbbiekben ennek segítségével a hatósági személyek az állampolgárok mobiltelefonján található kód alkalmazásával lekérhetnek olyan személyi adatokat (de kizárólag csak azokat), amelyek az aktuális eljárásához szükségesek. A digitális postaláda rendezett és áttekinthető módon teszi lehetővé az állampolgárokkal való kapcsolattartást, míg az elektronikus dokumentumtárban minden ügyintézési dokumentum elektronikus változata megtalálható majd – részletezte. Felhívta a figyelmet azonban arra, hogy az ezzel kapcsolatos részletszabályok kidolgozása még folyamatban van.

A tanszékvezető említést tett még az elektronikus tárcáról, amelyben

a jövőben az összes okmány digitális változata elérhetővé válik, így biztosítható a digitális azonosítás, az elektronikus aláírással ellátott dokumentumok hitelessége az Európai Unió teljes területén igazolt lesz, az elektronikus fizetéssel pedig valamennyi pénzügyi tranzakció (például közteher vagy bírság) lebonyolítható majd.

„A 0–24 óráig elérhető alkalmazást természetesen a teljes felhasználói kör számára elérhetővé kívánják tenni, az akadálymentességi követelmények kialakítására azonban minden bizonynyal még várni kell” – jelentette ki Budai Balázs Benjámint. Kifejtette: nehézséget minden bizonnyal azok számára jelent majd csak az alkalmazás használata, akik kevésbé jártasak a digitális kompetenciákban. Hozzátette: az idősebbeknél a kis képernyő miatti láthatóság, valamint a félrekattintások okozhatnak gondot. A tanszékvezető szerint a személyes adatok biztonságát sem kell féltetniük a felhasználóknak, ugyanis aki eddig is biztonság tudatos volt, annak semmivel sem jelent nagyobb kockázatot

a mobiltelefonos ügyintézés, mint a számítógép-alapú.

„A jogszabály természetesen csak lehetőségként ajánlja a digitális állampolgárság nyújtotta előnyöket, azaz nem kötelezi a felhasználókat a szolgáltatás használatára” – szögezte le, hangsúlyozva: hátrány nem éri a digitális állampolgársággal nem élő felhasználót, csupán az előnyökből nem részesülhet. „Ilyen előny lehet a gazdaság fejlődésének előmozdítása is, hiszen minden közigazgatás-fejlesztéssel összefüggő, sikeres program katalizálja a gazdaságot” – fogalmazott a tanszékvezető. Megerősítette: minél kevesebb időráfordítással és költséggel, illetve minél egyszerűbben intézhető az ügyek, annál jobban pörög a gazdaság is, hiszen a felhasználók az eddig a közigazgatási ügyintézésre pazarolt erőforrásaikat a gazdaság építésére fordíthatják. Kiemelte azt is, hogy ha a közigazgatás innovatív, és olyan technikai megoldásokat használ, amelyek a versenyszféra számára is vonzóak lehetnek, akkor itt is fejlődést idézhet elő.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: MTI

„A könyvek az emberek beszélgetőpartnerei”

Piret Peikerrel Schöpflin György hagyatékáról és örökségéről beszélgettünk

Piret Peiker, a néhai Schöpflin György özvegye, a Tallinni Egyetem Bölcsészettudományi Karának kutatója. Kutatási területe a posztkolonializmus, a modernitás, a nacionalizmus és a nemzet, valamint a globalizáció. Interjúnkban arról kérdezzük, miért tartotta fontosnak egyetemünknek ajándékozni néhai férje gyűjteményét, mit említene belőle, illetve hogy milyennek látja az ést–magyar akadémiai együttműködést.

● Nagy megtiszteltetés az egyetemnek, hogy megőrizheti a következő generációk számára Schöpflin György hagyatékát. Miért tartotta fontosnak, hogy néhai férje könyvtárát az NKE-nek adományozza?

Elsősorban azért, mert George – én George-nak hívom, hiszen mi Londonban találkoztunk – legutóbbi munkahelye, ahol az utolsó napjaiig dolgozott, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem volt. Amikor az egyetem azt kérdezte tőlem, össze tudnék-e állítani egy gyűjteményt, azt gondoltam, ez nagyon jó ötlet. Tudtam, hogy milyen fontos volt George számára az önk egyetemén végzett munka, hiszen ez kapcsolta őt az akadémiai világhoz, amivel hozzá tudott járulni az Európával kapcsolatos nyilvános vitához is. Ekkor döntöttem el, hogy összeállítom ezt a gyűjteményt, hiszen e hagyaték könyvek formájában képes folytatni az örökségét. A könyvek voltaképpen az emberek beszélgetőpartnerei, hiszen megismerhetik, így megvitathatják a tartalmukat. Nagyon tetszik maga a szoba is, hogy az örökség nem múzeumba került, hanem egy aktív térbe, ahol az emberek könyvek mellett találkozhatnak és megvitathatják olvasmányaikat.

● Esetleg volt alkalma már korábban megismerni a Nemzeti Közzolgálati Egyetemet?

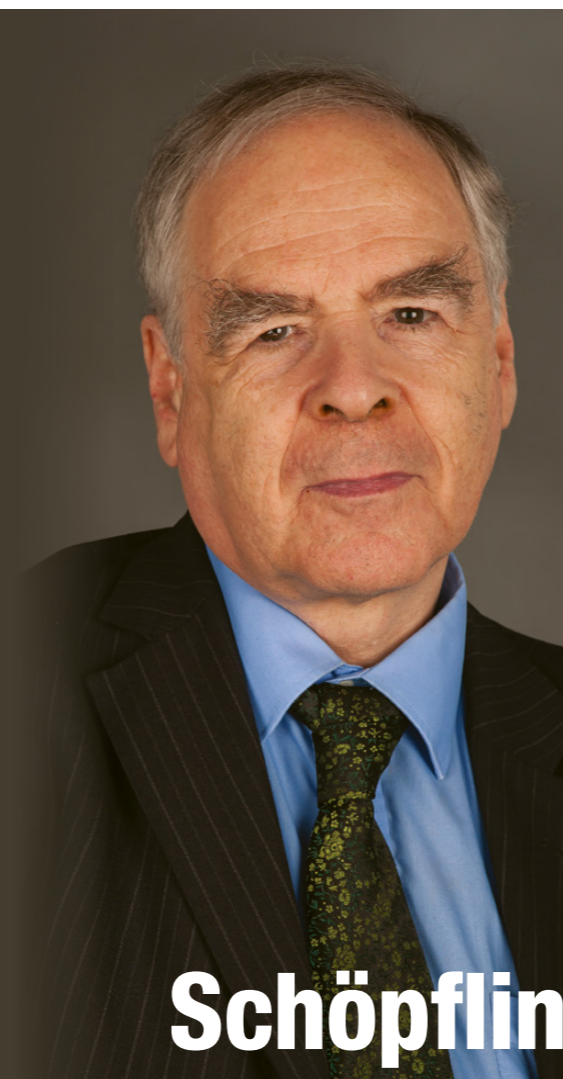
Sajnos még nem jártam az egyetemen, ezért is sajnálom nagyon, hogy az átadón sem lehettem jelen egy váratlan betegség miatt. Ugyanakkor tudom, a kutatók mekkora munkát végeztek még a koronavírus-járvány alatt is. Ekkor lehettem az egyetemen online vendégelőadó George jóvoltából egy Hörcher Ferenc vezette szemináriumon, amelyen a volt férjem vezető kutatóként vett részt. Ennek révén találkoztam az egyetemen a szellemtörténet kutatók egy csoportjával. Jómagam egyetemi pályámat az összehasonlító irodalomtudománnyal kezdtem, ám mostanra már áttértem a szellemtörténeti kutatásokra. George számára is e terület vált egyre izgalmasabbá élete végén. Végül pedig ugyanazon szemináriumon vettünk részt, ez pedig mindkettőnk az egyetemhez köt. Ettől persze még nem mondhatom »



Kovács László dandártábornok, tudományos rektorhelyettes mond beszédet az átadóünnepségen

Hagyatéka tükrözi személyiségét

- **TÖRTÉNÉSZKÉNT** – A gyűjteményben a történelmi témájú kötetek külön egységet alkotnak, leginkább a 19. és 20. századi európai forradalmakkal (kiemelve a magyar, a csehszlovák és a lengyel), valamint a volt szovjet – keleti blokkba tartozó – államok történelmével, politikai rendszerével foglalkozik (Magyarország, Csehszlovákia, Jugoszlávia és a Szovjetunió). Ezek mind kutatási területének egy részét képezték.
- **KISEBBSÉGKUTATÓKÉNT** – A nemzetiségek, nemzeti közösségek kérdése is kiemelkedően fontos volt számára, ezért hagyatékában sok olyan kötetrel találkozhatunk, amely ezt a témakört fedi le.
- **MAGYARKÉNT** – A nacionalizmus, a nemzeti identitás is központi szerepet játszott életében, ami publikációiban is visszaköszön. Magyarságára büszke volt, s mint *Az európai polisz* előszavában is megjelenik: „...hiszen Schöpflin György »otthon« van Nagy-Britanniában és Észtországban, de a »hazája« Magyarország”. Magyar nemzeti elkötelezettség jellemezte.
- **POLITIKUSKÉNT ÉS EURÓPAI PARLAMENTI KÉPVISELŐKÉNT** – A hagyatéka második legnagyobb egysége tükrözi legjobban Schöpflin György gyakorló politikusi szemszögét, hiszen jogi és politikai témájú kötetei, amelyek a nemzetállamiság, az állami rendszerek és Kelet-Európa államainak politikai problémáival foglalkoznak, ugyanúgy kutatási területét képezték.
- **ÍRÓKÉNT** – Számos kötetében megjelenítette választékos stílusában azt a szakmai tudást, amelyet mindig is képviselt. A gyűjteményben megtalálhatók angol és magyar nyelven megjelent kötetei, amelyekben a nemzetiségek, a nemzeti identitás, a nacionalizmus és a kelet-európai politika problémáira kereste a választ.
- **BARÁTKÉNT** – A számára dedikált kötetek reprezentálják, hogy milyen kapcsolatrendszer alakított ki élete során, ebbe beletartozott például Hankiss Elemér, Dénes Iván Zoltán, Miszlivetz Ferenc vagy Pók Attila. Ezek a kötetek a különgyűjtemény polcain szintén megtalálhatók.



Schöpflin György

el, hogy nagyon alaposan ismerném az önök intézményét.

● **Ha egy fiatal kutató meg szeretné ismerni a hagyatékot, hogyan lenne célszerű hozzájárnia?**

Nos, ez attól függ, hogy milyen fiatal kutatóról van szó, milyen célokkal érkezik. Ha olyan kutató, akit érdekel George gondolkodása, akkor mindenképpen érdemes a gyűjteményben csak úgy körülnézni, levenni könyveit a polcra. Ha viszont egy konkrét témában kutatna, akkor célirányosan érdemes átnézni a könyveket. Hasznos az adott témáról nem csupán egyetlen könyvet megismerni, hiszen George könyvtárában ugyanarról a témáról számos könyv szerepelhet. Erre törekedtem is a gyűjtemény összeállításakor: bevontam különböző iskolákból a különböző politikai meggyőződésű teoretikusokat is, hogy a könyvtár ne legyen egyetlen monológ. Persze, ahogyan említettem is, minden a kutató saját céljától függ. Annak viszont kimondottan örülnék, ha ezek a dokumentumok sokszínűbbé tennék a hallgatók látásmódját. Jó lenne, ha a szakterületükön, a kutatási témájukon túl is mutatnának érdeklődést olyan témák iránt, amelyekről kiderülhet, hogy vonzóak számukra. Például kíváncsi lennék, hová vezetne, ha egy jogász a kezébe venne egy könyvet a kulturális szemiotikáról.

● **Ki lehet emelni bármit ebből a hagyatékból, vagy ez a jövő kutatóinak feladata?**

Megpróbáltam, amennyire csak tőlem telik, kiemelni érdeklődésének különböző aspektusait. Például a szemiotikát vagy épp Chantal Mouffe munkáit. Utóbbinak, bár baloldali kutató, George nagyon érdekesnek találta a gondolatait, így személyesen is találkoztak, nagyon jó beszélgetéseket

folytattak. Megpróbáltam olyan könyveket is a gyűjteménybe tenni, amelyek nem annyira könnyen elérhetők: vagy azért, mert régiak, és nincsenek fent az interneten, vagy azért, mert bár érdekesek, valamely kis kiadónál jelentek meg. Akadnak olyan könyvek is, amelyek akár Magyarországon is könnyen beszerezhetők lennének, ám pont olyanok, amelyeket azok a hallgatók, akik diplomatának vagy rendőrtisztnek tanulnak, általában maguktól nem néznének meg. Akad benne szerintem számos felfedeznivaló tartalom. Örülnék, ha kapnék majd visszajelzést arról, hogy mit gondolnak az olvasók erről a gyűjteményről. Én megtettem a tőlem telhető.

● **És ezt mi köszönjük. Egyébként hogyan látja az észt–magyar együttműködést a tudományos életben? Akadnak olyan területek, amelyeket lehetne még fejleszteni?**

Sok magyar tudományos szakemberrel találkozom észtországi konferenciákon. Kevesebb magyar diákot látok magam körül, de persze erről nincs pontos statisztikám, ráadásul én csak a bölcsészetre, illetve valamennyire a társadalomtudományok területére látok rá, a műszaki képzésre például egyáltalán nem. Azt hiszem, az észt diákok sem járnak – ösztöndíjak vagy ezek ismerete híján – túl sokan Magyarországra. Pedig akadnának területek, ahol lehetne jobb, bővebb együttműködést folytatni. Ahol a kapcsolat erős és növekszik, az a finnugor tanulmányok területe. Az észt és a magyar rokon nyelvek: a bölcsészek akár az ELTE-n, akár a Tartui Egyetemen képesek egymás nyelvét elsajátítani. Más területeken azonban lenne mit javítani az akadémiai együttműködésben. Ma a politikai kapcsolatok sem túl jók a két ország között, emiatt is előfordulhat, hogy az észt diákok vonakodnak attól, hogy Magyarországra menjenek.

Szerző: Sarnyai Tibor

Fotó: Szilágyi Dénes, Wikipédia

Elnökség és választási kampány

A szakpolitikai kérdések háttérbe szorulása várható, a belga uniós elnökség idejének nagy részét már inkább a választási kampány határozza meg – fogalmazott a Bonum Publicumnak Tárnok Balázs. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont (EJKK) Európa Stratégia Kutatóintézet (ESKI) vezetője beszélt lapunknak egyebek mellett a következő időszak kiemelt uniós feladatairól, de kitért a magyar elnökség előnyeire is.

„A belga elnökség – a Spanyolországgal és Magyarországgal alkotott trióban – programjában hat fő pontot jelölt meg” – fejtette ki Tárnok Balázs. Az EJKK ESKI vezetője a részletekről elmondta: a belga elnökség a jogállamisággal és a demokráciával kapcsolatos prioritáshoz sorolja a bővítéspolitikát is. Utóbbi azért fontos, mert idén májusban ünneplik a huszadik évfordulóját

az Európai Unió legnagyobb bővítésének, amelynek során tíz tagállam – köztük Magyarország – csatlakozott a szövetséghez. A bővítéspolitika a magyar elnökség programjának is fontos része lesz, ezáltal mint szakpolitika befolyásolja majd a teljes 2024-es évet nemcsak Ukrajna és Moldova, hanem azon országok vonatkozásában is, amelyek már régebben benyújtották csatlakozási igényüket – fogalmazott. „Az Európai Unió versenyképességének fokozására is nagy hangsúlyt helyez a belga elnökség” – emelte ki Tárnok Balázs, hangsúlyozva: ennek része egyebek mellett az iparpolitika fejlesztése, a kis- és középvállalkozások támogatása, illetve a kohéziós politika előremozdítása is. Mindezek mellett a következő fél évben prioritást élveznek a zöld és igazságos átállás, valamint az egészségügyi és szociális terület feladatai is – részletezte. Beszélt ugyanakkor a szintén kiemelt kérdéskörnek számító polgári és határvédelemről, amelynek része a migrációs paktum, amelyben jelentős előrelépés várható. „A belga elnökség programjába tartozik Ukrajna támogatásának fenntartása is politikai, katonai, pénzügyi és humanitárius szinten” – mutatott rá az EJKK ESKI vezetője. Felhívta azonban

a figyelmet arra, hogy Ukrajna európai uniós csatlakozását el kell választani az ország támogatásának kérdésétől. „Mindez ugyanis nem azt jelenti, hogy rövid időn belül szükségszerűen az Európai Unió tagjává kell válnia” – fejtette ki. Felidézte: az Európai Tanács decemberi ülésén is téma volt Ukrajna európai uniós csatlakozási tárgyalásainak előmozdítása és uniós támogatásának fenntartása. Leszögezte: a tagállamok többsége továbbra is kitart Ukrajna támogatása mellett, de ez nem jelenti azt, hogy gyorsított eljárásban kerülhetne sor az ország EU-csatlakozására. „Meg kell vizsgálni azt, hogy Ukrajna kész-e az európai uniós csatlakozásra, és képes-e átvenni az uniós joganyagot” – mondta Tárnok Balázs. Hozzátette: ez hosszú folyamat annak ellenére, hogy most vannak sürgető tényezők. „Nincs rövidítő út az európai uniós csatlakozás során, ezért el kell választani a politikai kommunikációt és a jogi feltételrendszer” – jelentette ki. Úgy fogalmazott: Ukrajna még nem teljesítette a követelményeket, ezért továbbra is dolgoznia kell rajtuk, ugyanakkor az is kérdéses, hogy az Európai Unió kész-e Ukrajna csatlakozására. Kifejtette: az agrártámogatásokról, a fuvarozásról vagy az élelmiszer-politikáról azért beszélnek kevesebbet, mert a legtöbben arra helyezik a hangsúlyt, hogy az ukránokat jelenleg támogatni kell az orosz agresszióval szemben. „Ha az Európai Bizottság által felállított követelményeket már teljesítette Ukrajna, még akkor is szükség lesz politikai »

döntések sorozatára, amit minden tagállamnak támogatnia kell” – foglalta össze az EJKK ESKI vezetője. Figyelmeztetett: az, hogy jelenleg nem domborítják ki a kritikákat Ukrajna uniós csatlakozásával kapcsolatban, csak annyit jelent, nem akarják a nyugati összefogást gyengíteni. „A belga elnökség Ukrajna támogatására vonatkozó célkitűzése tehát azt jelenti, hogy az ország továbbra is megkapja lehetőség szerint azt a pénzügyi, katonai és humanitárius segítséget, amely szükséges ahhoz, hogy honvédő háborúját fenn tudja tartani” – erősítette meg. „Az Európai Parlament még korábban fogalmazta meg azt a javaslatot, amely szerint az Uniónak lehetnének saját bevételei is azáltal, hogy uniós szintű adókat vetnek ki” – tért ki Tárnok Balázs a belga soros elnökségi program újabb

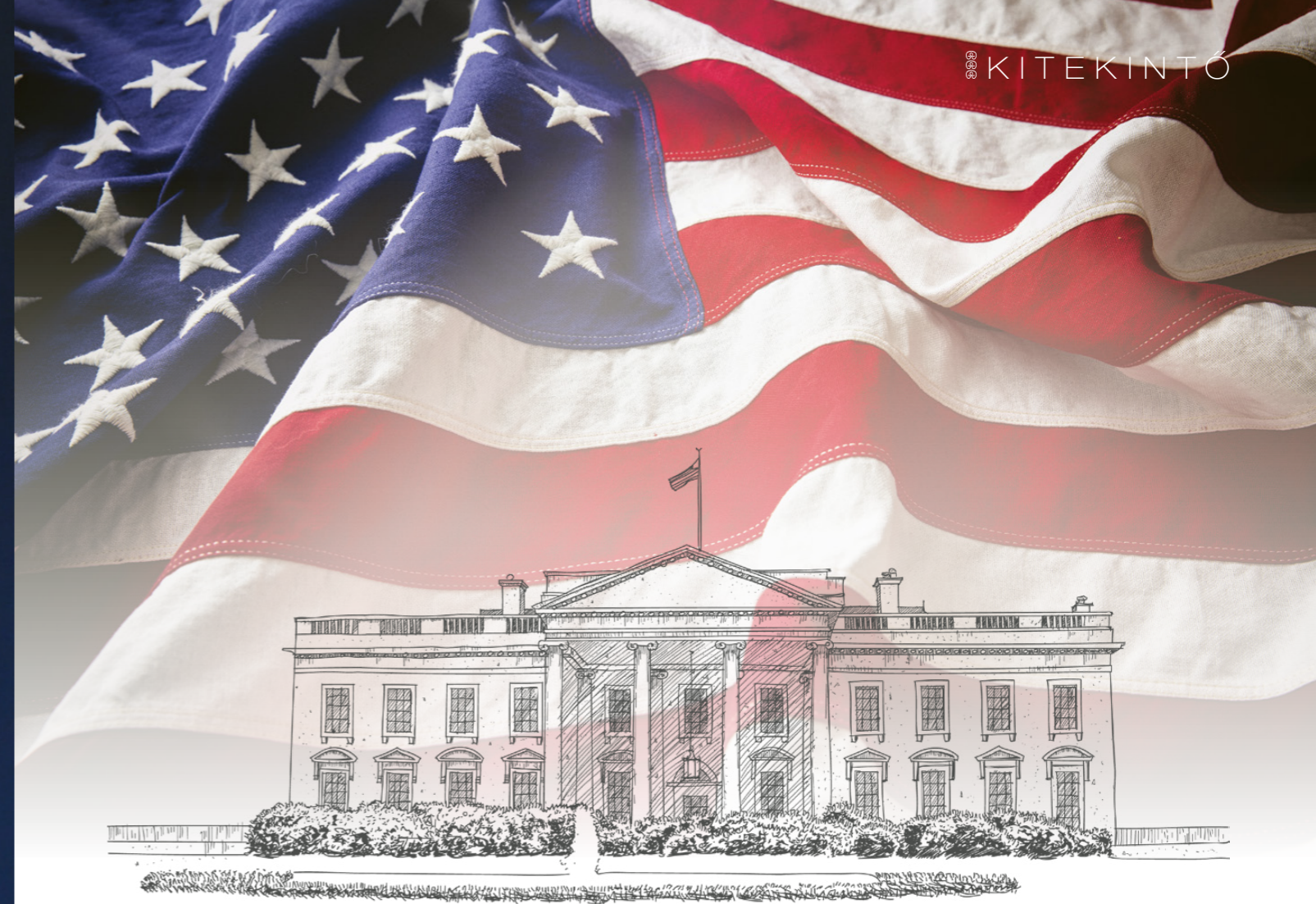
pontjára. Elmondta, hogy Belgium ugyan támogatja ezt a javaslatot, de több másik tagállam – köztük Magyarország – nem, ezért ezzel a politikai kérdéssel kapcsolatban valószínűleg nem születik átfogó megoldás a következő fél évben. „Ez politikai ügy, amelyet az Európai Parlament tart ugyan napirenden, de szakpolitikai jelentősége ettől egyelőre elmarad” – fogalmazott. Rámutatott: a korábbi elnökségi programokhoz képest nincs túl nagy változás, de hogy a célkitűzések közül mi valósulhat meg, azt nagyban befolyásolja majd az aktuális geopolitikai helyzet, az orosz–ukrán, illetve a Gázai övezetben zajló háború is. A következő fél évben megvalósuló szakpolitikákról az EJKK ESKI vezetője kifejtette: az uniós jogalkotáshoz

a jelenleg belga elnökség alatt álló Európai Unió Tanácsa, valamint az Európai Parlament közös jogalkotása szükséges. Jelentős döntésekre azonban azért nem lehet már számítani, mert tavaszig ugyan dolgozik majd az Európai Parlament, de áprilisban befejezi a munkát, és az egyes parlamenti szereplők „kampányüzemmódba kapcsolnak át” – hívta fel a figyelmet. Hasonló a helyzet a többi tagállamban és Belgiumban is, hiszen ott nemcsak uniós, hanem szövetségi és regionális választást is tartanak június 9-én – tette hozzá. Emlékeztetett: az uniós és a belga választások kimenetelét is befolyásolhatja az, hogy Charles Michel, az Európai Tanács jelenlegi elnöke a közelmúltban lemondott, és az egyik vezető belga párt listavezetője lesz, ezért legnagyobb valószínűség szerint június végén új elnököt kell választani a testület élére.

„A mi feladatunk azért lesz nehezebb, mert július elején – napokkal azután, hogy hazánk veszi át a soros elnöki tisztelet – alakul meg az új Európai Parlament, az Európai Bizottság felállítása azonban legkorábban novemberre várható, de elhúzódhat akár decemberre vagy a lengyel elnökség idejére is” – fogalmazott Tárnok Balázs. Kiemelte: a magyar elnökséget jelentősen meghatározza majd az intézményi átmenet. „Ez azért rossz, mert kisebb az esélye annak, hogy ebben az időszakban uniós jogalkotásokat hatékonyan mozdítsanak elő, előnye viszont az, hogy hazánk biztosíthatja az intézményi ciklusváltás gördülékenységét az Európai Unió Tanácsa részéről, így Magyarország politikai befolyása nőhet” – mutatott rá. Emellett az intézményi ciklusváltás idején kiemelt médiaérdeklődés irányul az Európai Unióra, ezáltal teret tudunk adni azoknak a kérdéseknek is, amelyek számunkra fontosak – hangsúlyozta.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

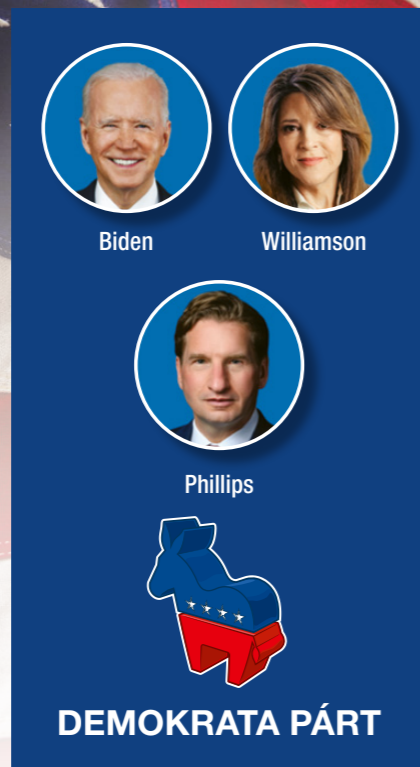
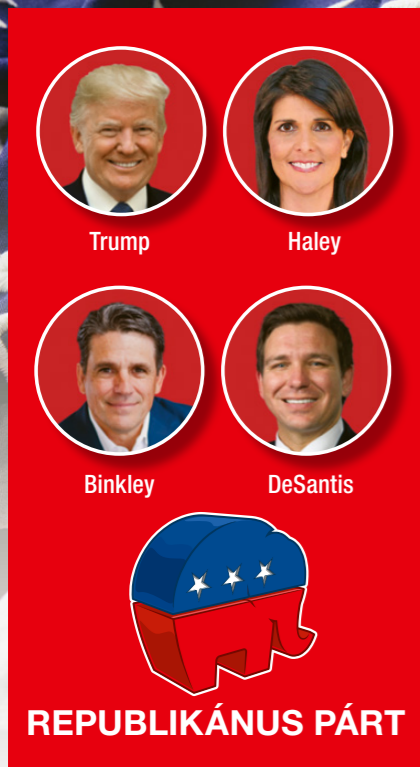
Fotó: belgium24.eu



Csizmazia Gábor:

Az elmúlt négy évben az amerikai társadalom folyamatosan kampányüzemmódban van

November 5-én tartják a 60. elnökválasztást az Egyesült Államokban. Hogy mennyire lesz sorsfordító ez a voksolás, és milyen lesz a hivatalosan január 15-én indult kampány, arról Csizmazia Gábor, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Amerika Kutatóintézet tudományos munkatársa nyilatkozott a Bonum Publicumnak. »



Elsősorban a demokraták tartják a mostani elnökválasztást sorsfordítónak: az ő olvasatukban, ami a kampányuk központi eleme is, az amerikaiak Donald Trump vagy a demokrácia közül választanak majd – fogalmazott megkeresésünkre Csizmazia Gábor, a Nemzeti Közszerkezet Egyetem Amerika Kutatóintézet tudományos munkatársa. Kifejtette, hogy a republikánus oldalon ez a fajta sorsfordító hozzáállás kevésbé mutatható ki, ugyanakkor konkrét kérdésekben igenis úgy látják, hogy sürgősen változtatásra van szükség, ilyen elsősorban a bevándorlás témája, amely a legforróbb kérdés, és közvetlenül érinti az amerikaiakat.

A kutató szerint ugyanakkor a bevándorlás egy sokkal régebbi, ha úgy tetszik, rögzült téma a republikánusoknál. De ugyanez a helyzet a demokratáknál egyébként az abortusz liberalizációja esetében. Csizmazia Gábor hangsúlyozta azt is, hogy a külpolitikai kérdések általában nem

határozzák meg az amerikai elnökválasztást, illetve a félidős kongresszusi választásokat sem. Vannak persze kivételek akkor, hogyha, mondjuk, nemzeti veszélyhelyzet van, tehát ha az országot megtámadják, de általánosságban, az átlag amerikai a külpolitika nem feltétlenül foglalkoztatja – fogalmazott a szakértő, aki szerint Ukrajna kérdése más külpolitikai és biztonságpolitikai kérdésekkel relációban, például Izrael támogatásával kapcsolatban jöhet szóba a kampányban.

Az amerikai társadalom gyakorlatilag négy éve, a 2020-as választás óta folyamatosan kampányüzemmódban van – emelte ki Csizmazia Gábor, aki részletezte, hogy Donald Trump például már a 2022 novemberi félidős választások után nem sokkal jelentette be, vagyis inkább megerősítette hivatalosan azt, amit addig is lehetett sejteni, hogy indul a 2024-es elnökválasztáson. A többi republikánus jelölt, mint például Nikki Haley, Dél-Karolina korábbi kormányzója vagy Ron DeSantis,

Florida jelenlegi kormányzója a forgatókönyvnek megfelelően később jelentették be indulásukat.

A szakértő kiemelte azt is, hogy Joe Biden jelenlegi amerikai elnök a hivatalos kampányturnéját is csak néhány napja indította el: a rendezvényt a szimbolikus helynek számító Valley Forge közelében tartották, ahol az amerikai forradalom idején George Washington későbbi elnök összegyűjtötte az amerikaiak rosszul felszerelt és demoralizált csapatait, hogy aztán később végül győzelemre vigye a függetlenségi háborút. Biden beszédében ellentétbe állította Washington, aki később önként mondott le az elnökségről, és Trumpot, aki választási veresége ellenére sem akarta ezt megtenni.

Az utóbbi időben tehát, a kampányok megkezdésével párhuzamosan folyamatosan jöttek elő olyan témák, amelyek nem biztos, hogy érintették az amerikaiak mindennapi életét, de a kampányhoz nagyon jó muníciókkal szolgáltak – hangsúlyozta Csizmazia Gábor. A kutató kiemelte Joe Biden fiának, Hunter Bidennek az ügyét, akit több bűncselekménnyel vádolt meg az ügyészség, de nem kerülhetők meg a Donald Trump elleni vádemelések sem.

A szakértő szerint ilyen értelemben folyamatosan kampányüzemmódban élnek az amerikaiak, de ezzel együtt általánosságban is igaz, hogy az utolsó tíz hónap igen meghatározó az elnökválasztási kampányban.

Csizmazia Gábor hangsúlyozta azt is, hogy az előválasztást ettől még le kell bonyolítani. Hiába toronymagas mind Donald Trump, mind Joe Biden támogatottsága a felmérések alapján a republikánus, illetve demokrata körökben, akkor is lebonyolítják a hivatalos előválasztást mindkét oldalon. A republikánusok ezt júliusban, a demokraták pedig augusztusban zárják.

Robert Kennedy, aki függetlenként méreteti meg magát. Csizmazia Gábor kiemelte, hogy Kennedynak ellentmondásos a megítélése, ugyanis ő demokrata színekben indult eredetileg, aztán tavaly októberben jelentette be, hogy függetlenként száll ringbe, mert a Demokrata Párton belül egyszerűen nem fogja tudni megkapni, főleg a pártvezetés részéről, azt a támogatást, amely Joe Biden érdemi kihívójává tenné. Nagy kérdés a független ifjabb Robert Kennedy szereplése, aki részben családjá nyomán demokrata kötődésű, tehát bizonyos szempontból liberálisnak mondható, ugyanakkor pont azért nem demokrata

említett, örökzöld témák dominálnak majd a kampányban, hanem inkább a személyeskedő, ha úgy tetszik, „sárdobálás”, mocskolódó viták kerülnek majd előtérbe. Ettől már eleve sokan tartanak, ugyanis retorika és stílus szempontjából már a 2020-as elnökválasztás sem volt szép, a 2024-es pedig vélhetően még durvább lesz – vélekedett a szakértő, aki hozzátette, hogy az amerikai társadalomnak a politikai rendszerbe vetett bizalma jelentős mértékben megingott az utóbbi időszakban.

Csizmazia Gábor úgy véli, hogy ez a lavina, vagyis az elnöki hivattal szembeni bizalmatlanság a Watergatebotrány óta érhető tetten, és észrevehetően teljesen másképp beszélnek az éppen hivatalban lévő elnökről, főleg azok a szavazók, akik politikai szempontból a másik oldalon állnak, mint mondjuk az '50-es vagy a '60-as években. Hozzátette, hogy a média mostani szenzációhajhász hozzáállása is másképpen működik, mint hetven évvel ezelőtt.

A kutató felhívta a figyelmet ugyanakkor arra is, hogy vannak olyan felmérések, miszerint az amerikai választópolgárok a hátuk közepére kívánják ezt a kampányt, főleg a két jelöltet, akiknél egyszerűen nem tudnak jobbat kiállítani egyik oldalon sem, mivel olyan erős a támogatottságuk, főleg a pártokon belüli kemény mag részéről. Felvetődik a kérdés többekben, hogy inkább a jövő politikusaira kellene koncentrálni, többek között Ron DeSantisra vagy Nikki Haley-re vagy akár a kaliforniai, demokrata párti kormányzóra, Gavin Newsomra – emelte ki Csizmazia Gábor, aki hozzátette, hogy ezek a szereplők országos ismertsége jelenleg korlátozott, de előbb-utóbb még komolyabb politikai szerepre törhetnek, így vélhetően még találkozunk velük.

Szerző: Harangozó Éva

Fotó: Reuters



Egy éve még úgy tűnt, Ron DeSantis lesz az, aki letaszíthatja Donald Trumpot a Republikánus Párt trónjáról, azonban a floridai kormányzó bejelentette, hogy kiszáll az elnökjelöltségért folyó küzdelemből

Tehát ez a kötelező formalitás – hívta fel a figyelmet a kutató, aki elmondta, hogy azért is van tétje ennek a folyamatnak, mert ha például egyik vagy másik jelölt visszalép, mert nem szerzett elég támogatást, az elnöki kabinetbe még mindig bejuthatnak, komoly pozícióval.

Ugyanakkor vannak olyan szereplők is a kampányban, akik felkavarhatják még az állóvizet. Ilyen az ifjabb

színekben indul, mert inkább konzervatív nézeteket vall bizonyos kérdésekben, ráadásul tabukat döntöget kijelentésével, pont úgy, mint Donald Trump. Mindennek következményeként most még nem lehet tudni, hogy Kennedy honnan fog szavazókat elvenni, a jobboldaltól vagy a baloldaltól – hívta fel a figyelmet a szakértő.

Csizmazia Gábor hangsúlyozta azt is, hogy nem biztos, hogy a fentebb

„Ezt nem lehet egy béketárgyalással megoldani”

Már ideje volt, hogy létrejöjjön egy megbeszélés a magyar és az ukrán külügyminiszter között – emelte ki a Bonum Publicumnak Kis-Benedek József, a Nemzeti Közsolgálati Egyetem egyetemi tanára Szijjártó Péter és Dmitro Kuleba január végi találkozásjáról. A szakértő az interjúban elmondta azt is, hogy Ukrajna támogatásának kérdése mennyire határozza meg az amerikai elnökválasztást, és beszélt arról is, hogy a téli hideg hogyan befolyásolja a katonai intézkedéseket.

A magyar és az ukrán külügyminiszter január végi találkozója – úgy gondolom – egyrészt egy bemelegítő gyakorlat, ugyanakkor háború idején szomszédos országokról lévén szó, nagyon fontos egy ilyen esemény, valamint a magyar kisebbség ügyét is napirenden kell tartani – fogalmazott a Bonum Publicumnak Kis-Benedek József, a Nemzeti Közsolgálati Egyetem egyetemi tanára. A szakértő mindenképpen aktuálisnak tartja az egyeztetést, ugyanakkor túlzott áttörést nem vár tőle. Hozzátette, hogy tapogatózó jellegű megbeszélésre számít, annak fényében is, hogy kiderült: február elsején, vélhetően az EU-csúcs előtt találkozik Orbán Viktor miniszterelnök és Volodimir Zelenszkij ukrán elnök. Mint arról korábban lehetett olvasni, február elsején újabb uniós csúcstalálkozó lesz Ukrajna EU-s



pénzügyi támogatásáról, és Brüsszel azt reméli, hogy Magyarország enged az álláspontjából még a február elseji találkozó előtt. Kis-Benedek József úgy látja, érdeke a magyar kormányknak is az, hogy tárgyaljunk az ukránokkal. Ehhez szerinte hozzájárul az is, hogy Magyarország lesz júliustól az uniós soros elnöke, ami azt jelenti, hogy nekünk képviselni kell az EU érdekeit is. Kis-Benedek József kitért a NATO korábbi eseményére, ahol a tagállamok többsége elítélte többek között orosz részről a ballisztikus rakéták és a drónok telepítését Észak-Koreából és Iránból. Ezt a dokumentumot Magyarország nem írta alá. Egyetemünk tanára ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy ez a dokumentum az atomprogram kérdéséről szól jelen esetben, amit Irán folyamatosan próbál áterőltetni. Ugyanakkor Észak-Korea politikája is ide illeszkedik, ami rendkívül veszélyes a világra nézve. Tekintettel arra, hogy Phenjan atomhatalom, és még fenyegetőzik is atomfegyvereinek alkalmazásával – hangsúlyozta a szakértő.

Kis-Benedek József kiemelte, hogy az orosz–ukrán háború lényegében két nagyhatalom, Oroszország és az Egyesült Államok között folyik, ugyanakkor nyilvánvaló, a szenvedő alany Kijev. A szakértő szerint az amerikai elnökválasztási kampány egyik fő témája is Ukrajna lesz. Lehet mondani, hogy ez amerikai nemzetbiztonsági érdek is, és a demokraták, valamint a republikánusok is megegyeznek ebben, legfeljebb a támogatási módszerben és a pénzek elosztásában lehet különbség a két párt elképzelése között – vélekedett a szakértő, aki hozzátette, hogy Ukrajnát nemcsak az USA támogatja, hanem ott vannak a németek és a britek is elég aktívan, de Japán, Ausztrália és Új-Zéland is a támogatók között van. Utóbbi két ország fegyverrel, Japán pedig ugyan pénzzel támogatja Kijevet, de tudjuk,



Orosz katonák előtt tisztelgő plakát az oroszországi Sztarij Oszkolban 2024. január 11-én

hogy pénzen lehet fegyvereket vásárolni – vélekedett egyetemünk tanára. A hadszíntérre rátérve, Kis-Benedek József kifejtette, hogy a tél miatt mind az ukrán, mind az orosz fél beállt egy felkészülési állapotba, ami persze nem jelenti azt, hogy ne történének hadműveletek, de láthatóan visszafogják magukat. Nagyon sok mindent jelent a háborúban az, hogy tél van. Egyrészt az utánpótlás szempontjából a szállítás nehézkes, és a hadszíntéren mínusz 30-40 fokkal is számolni kell. A szakértő hozzátette, hogy a harctevékenység áttevődött a levegőbe, bevetik már a repülőgépeket, bevetik a rakétákat, és egyre jobban, nagy tömegben bevetik a drónokat is. Tehát ez azt jelenti, hogy nem állt le a harc – hangsúlyozta Kis-Benedek József. Kiemelte továbbá, hogy ha az orosz képességeket az ukránokhoz hasonlítjuk, egyértelműen az előbbi felé billen a mérleg nyelve: akár fegyverzet, lakosság szempontjából, akár a katonák létszámának oldaláról vizsgálva. Emellett Oroszország mögött ott van Kína, amely rendkívül erős.

Ugyanakkor azt is látni kell, hogy nincs olyan embargó, amit ne lehetne kijátszani, és Oroszországnak egy óriási előnye van, amit úgy hívnak, hogy fosszilis energia, tehát az olajat és a gázt el tudják adni alacsonyabb áron is, ami szintén nagyban hozzájárul a fölényükhöz – részletezte Kis-Benedek József.

A szakértő kifejtette véleményét arról is, hogy mit gondol az olasz védelmi miniszter legutóbbi kijelentéséről, miszerint béketárgyalások jöhetnek Ukrajna és Oroszország között. Ez egy „jolly joker” mondat, ugyanakkor kiemelném, hogy béke nem lesz, viszont tárgyalások most is vannak, akár rejtett diplomáciai csatornákon is – emelte ki a szakértő, aki szerint elsősorban a fegyverszünetről kellene megállapodni, amit jelenleg nem tart lehetségesnek. A kompromisszumkészségnek nyomát sem látom az ukrán és az orosz vezetésben, sőt annyira mélyen van a gyűlölet a két ország között, hogy ezt nem lehet egy béketárgyalással megoldani – tette hozzá Kis-Benedek József.

Szerző: Harangozó Éva

Fotó: AFP

Hazánkban is hulladék-tudatosságra van szükség

Az Európai Unió döntése értelmében minden tagállami háztartásnak kötelezően komposztálnia kell 2024. január 1-jétől. A rendszert Magyarországon kezdetben két budapesti kerületben és tizenkét vidéki városban vezették be. A részletekről Goda Zoltán, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Víz tudományi Karának (VTK) tudományos segédmunkatársa fejtette ki véleményét lapunknak.

„Az Európai Unió célul tűzte ki azt, hogy a körforgásos gazdaság koncepcióját szem előtt tartva a háztartásokban keletkező, komposztálható szerves hulladék jelentős részét visszaforgassa, és az ne kerüljön a kommunális hulladékba” – emlékeztetett

Goda Zoltán. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Víz tudományi Karának tudományos segédmunkatársa kifejtette: a 2018-as uniós határozat mintájára Magyarországon is megszületett az a kormányrendelet, amelynek értelmében 2024. január 1-jétől hazánkban is el kell különíteni az ilyen fajta hulladékot. „Egyes számítások szerint ugyanis egy-egy háztartásban a keletkező szerves hulladéknak mintegy fele újrahasznosítható” – jelentette ki. Kitért arra is, hogy az uniós célkitűzések szerint 2035-re el kellene érniük, hogy a szilárd hulladékok legalább 65 százalékát újrahasznosítsuk. Hozzátette: ebbe beletartoznak a PET-palackok, vagy a visszaváltható üvegek és a komposztálható szerves hulladék is.

„Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a szerves hulladékba kerülhetnek olyan anyagok is, amelyek nem komposztálhatók, ezért most az a cél, hogy elkülönítsük a komposztálható, szerves, konyhai

hulladékot a kommunális hulladéktól, vagyis egy külön kukában gyűjtjük azt” – szögezte le.

„Egy családi házban minden gond nélkül lehet komposztálni” – mutatott rá Goda Zoltán, aki maga is több mint tíz

- A házhoz menő konyhai zöld- és élelmiszerhulladék-gyűjtést a MOHU fokozatosan vezeti be

- Januártól első körben ország-szerte 14 településen indítja el a szolgáltatást

- A házhoz menő gyűjtés 2024-ben 460.000 embert érint

- Első körben a MOHU 188.000 darab 5 literes gyűjtőedényt és 14.524 darab 120 literes kukát biztosít

éve hasznosítja kertjében a biológiai hulladékot. A VTK tudományos segédmunkatársa szerint ugyanakkor merőben mások a feltételek egy emeletes vagy társasház esetében, ahol a komposztálás feltételei nem minden esetben adottak. Beszült azokról a beltéri berendezésekről, amelyek szagmentesen képesek komposztálni a szerves hulladékot. Emlékeztetett viszont arra, hogy hazánkban most nem a közösségi komposzt előállítása, hanem a biogáz hasznosítása a cél.

„Magyarországon összesen 14 településen – köztük két budapesti kerületben és nagyobb vidéki városokban – kezdték el az organikus szemét gyűjtését január 1-jétől” – fejtette ki. A folyamatot az Energiaügyi Minisztérium koordinálja, és a Mol Hulladékgazdálkodási Zrt. (MOHU) végzi – részletezte. Elmondta, hogy az említett helyeken a háztartások kaptak egy-egy ötliteres szag- és kifolyásmentes edényt, amelybe otthon a konyhában tudják gyűjteni az organikus hulladékot, amit ezután egy 120 literes kukába helyezhetnek, azt pedig hetente elszállítják.

„A MOHU a begyűjtött hulladékból biogázt termel, amit gázerőművekben hasznosítanak majd” – tájékoztatott Goda Zoltán. A VTK kutatója arról is beszélt, hogy milyen hulladékokat tehetnek a lakók a gyűjtőedényekbe. „A konyhai munka során keletkezett különböző zöldség- és gyümölcs héjak, a kávézacc és a tojáshéj is komposztálható a kertben, de abba nem kerülhet ételmaradék, főtt hús, csont vagy kenyérmарadék, mert az megzavarja a komposztálási folyamatot” – hívta fel a figyelmet. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy mivel a mostani szisztéma szerint gyűjtendő szerves hulladékból biogáz lesz, így azokat is bele lehet tenni. Azt javasolta ugyanakkor, hogy – bár a nem ragasztott kartonpapír komposztálható – a papírt továbbra is külön gyűjtjük. Kiemelte azt is, hogy míg az otthoni komposztálás során az ágnyesedékeket vagy a lehullott leveleket komposztálhatjuk, azokat a MOHU-s gyűjtőbe >>



✓ **Ebbe az edénybe dobható:**

✓ gyümölcsök maradványai (héjak, csutkák, levelek)	✓ pékáruk
✓ zöldségek maradványai (torzsák, száraz, levelek, héjak)	✓ szósok, öntetek
✓ kávézacc, teafü (a filter nem), fűszerek, gyógynövények	✓ feldolgozott élelmiszerek, húskészítmények
✓ tojáshéj	✓ csokoládék, müzlik, kukoricapelyhek
✓ főtt ételmaradékok	✓ tejtermékek
	✓ konzervek, befőttek tartalma

✗ **Ne dobj a gyűjtőedénybe:**

✗ csontot	✗ használt egészségügyi termékeket (papír zsebkendő, pelenka)
✗ élelmiszerek csomagolását	✗ cigarettacsikket
✗ porzsákokat, porszűrőt	✗ szivacsot, tisztítókendőt

! **Mire kell figyelni a gyűjtésnél?**

Az élelmiszerek csomagolásai ne a konyhai zöld- és élelmiszerhulladékok közé kerüljenek, mert azok lehetlenné teszik a hasznosítást, a hasznosító gépeket károsítják, tönkreteszik.

nem tehetjük bele, mert azt továbbra is zöldhulladékként hasznosítják majd. Figyelmeztetett arra is, hogy a háztartási sütőolaj, a gyógyszermaradványok és az ételek műanyag csomagolása sem kerülhet ebbe az edénybe, ahogy a hűsevő házi kedvencek ürüléke sem, a növényevőké viszont igen.

„Az természetesen nem lehet ellenőrizni, hogy ki mit dob majd a gyűjtőedénybe, de nagyon fontos, hogy felelősséget vállaljunk a hulladékaink iránt is” – jelentette ki Goda Zoltán, aki előadásai alkalmával nemcsak a felnőttek, hanem a gyermekek figyelmét is felhívja erre, mert sok esetben ők fogékonyabbak a témára. Emlékeztetett: ma Magyarországon nincs szükség arra, hogy valaki illegálisan szabaduljon meg a hulladéktól, hiszen működik a lomtalanítás, és még a veszélyes hulladékot is le lehet adni a gyűjtőpontokon. Úgy fogalmazott: hulladéktudatosságra van szükség. „Felmerül viszont a kérdés, mi a helyzet azokkal, akik nem szeretnék ebbe

a rendszerbe bekapcsolódni, mert ott-hon gyakorlatilag mindent el tudnak komposztálni, az ételmaradékot pedig az állataiknak adják” – fogalmazott Goda Zoltán. Habár a polgárok részéről megvan a támogatottság, véleménye szerint nagyon fontos lenne a lakosság előzetes felvilágosítása és folyamatos felkészítése. Ezzel rámutathatnának

arra, milyen előnyei vannak a hulladékok felelős kezelésének például a környezetvédelem szempontjából. „Mivel az embereknek át kell állniuk egy másfajta hulladékgyűjtési rendszerre, ennek egy szemléletformálással kellene kezdődnie” – mutatott rá a VTK tudományos segédmunkatársa.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

Az emberi kultúra fennmaradásáért dolgozunk

Amikor lehet, akkor rakjuk le az autót, használjuk a tömegközlekedést, ami ugyan apró dolog, de az egész fenntarthatósági átmenet sok kis lépésből épül fel – emelte ki a Bonum Publicumnak Kis Norbert, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Környezeti Fenntarthatósági Intézet vezetője. Úgy látja, hogy a személyes példamutatáson keresztül lehet a leghatékonyabban átadni a fenntarthatóság értékrendjét és módszereit. Az Intézet tavaly ősszel készítette el az NKE fenntarthatósági koncepcióját.

Én úgy szoktam megfogalmazni, hogy a fenntarthatóság röviden azt jelenti, hogy az emberi kultúra fennmaradásáért dolgozunk – fejtette ki Kis Norbert intézetvezető az egyetemi fenntarthatósági átmenet fejlesztési koncepciójával kapcsolatban. Kiemelte, hogy a társadalom- és természettudomány a fenntarthatóság kérdéskörében összekapcsolódik, egymásra épülnek, mint az ökoszisztéma részei is teszik. Szerinte annak ellenére, hogy az emberi kultúra változó, van egy civilizációs minimum, amelynek a jövőjét most sok minden fenyegeti. Hozzátette, hogy ennek fényében veszélyben lehetnek nemcsak jelenkori társadalmaink, de egzisztenciális veszélybe kerülhet az emberiség is.

Mint mondta, az emberi kultúra jövőjével régóta foglalkozik, de az NKE Környezeti Fenntarthatósági Intézet csak másfél éve alakult meg. Kiemelte, az intézet egyik feladata az, hogy segítse az NKE-t a fenntarthatósági célok, programok, stratégiák megalkotásában és végrehajtásában. A kutató kifejtette: nemzetközi konszenzus van arról, hogy a következő 10-15 évben egy átfogó, komplex és viszonylag gyors, rendszerszintű átalakításra van szükség a gazdaságban, a társadalomban, tulajdonképpen a létezés minden szintjén. Hozzátette, hogy tíz-tizenöt év relatíve gyorsnak számít, hiszen új környezetkímélő technológiák bevezetése és azoknak az elterjedése hosszabb időt szokott igénybe

venni. A fenntarthatósági átmenet tehát azt a 10-15 évet jelzi, amelyben kritikus mennyiségű változásokat kell felhalmozni a háztartások szintjétől a nagyipari termelésig. Az ENSZ ma már több ponton visszafordíthatatlannak tekinti a környezeti válságot, de még aggasztóbb a válságok halmozódása, így a klímaválság mellett a vízválság, a hagyományos társadalmi struktúrák, pl. a családok válsága, a biodiverzitás pusztulása. A válságok egyre gyorsuló eszkalációjának szemtanúi vagyunk, sőt tulajdonképpen a változás gyorsasága jelenti számunkra a problémát, mert egyre nehezebb társadalmi szinten alkalmazkodni – vélekedett Kis Norbert.

Elsőként a klímaváltozást szoktuk említeni, mint az atmoszféra, a hidroszféra vagy a bioszféra gyorsuló változásának okát, de nem állítanék fel sorrendet, mert az ökológiai rendszerben minden számít: a pillangó szárnyuhanása tornádóhoz vezethet a Föld másik felén – hívta fel a figyelmet az intézetvezető. A klímaváltozás nem ok, hanem okozat. A valódi okot mi jelentjük, az emberiség egy része „túlhasználja” a Földet. Úgy látja, hogy egyrészt az ökoszisztéma változásának lassítása lenne az elsőrendű érdek, de e mellé egyenrangúan oda kell tenni a társadalmak alkalmazkodóképességének a javítását is. Minden kisebb-nagyobb emberi közösség adaptációja fontos, »

nemcsak országok, nagyvárosok, falvak, hanem egy egyetemi közösségnek, egy egyetemi campusnak az alkalmazkodóképességéről is beszélünk – fogalmazott az intézetvezető. Ennek értelmében a fenntarthatósági cél egy egyetem számára a kisközösségi alkalmazkodóképességi mintáknak a bemutatása és megvalósítása.

Kis Norbert részletezte, hogy a fenntarthatóság ma arról szól, hogy az egyes országok, így Magyarország is megpróbál egy globális ökopolitikai célrendszerben gondolkodni, és ehhez a helyi adottságokat hozzáigazítani. Hangsúlyozta, hogy a nemzeti szintű célrendszerhez az egyetemi koncepciónak is viszonyulnia kell, hiszen Magyarországnak megvan a fenntartható fejlődési keretstratégiája, megvannak az idevágó jogszabályaink, de kiemelte, hogy az egyetem feladata nem egyszerűen csak a környezeti jogszabályok alkalmazása. Az NKE-nek a saját adottságaihoz és lehetőségeihez igazított jövőképeségi programját kell megalkotnia. Az intézetvezető elmondta, hogy az NKE fenntarthatósági koncepciójának célja a fejlesztési tervezés, a vezetési

és szervezeti kultúra támogatása értékek, szemlélet és módszer hozzárendelésével. A Nemzeti Közzolgálati Egyetemnek eddig nem volt ilyen dokumentuma, ezért is volt fontos, hogy legalább egy keretjellegű koncepció elkészült – emelte ki Kis Norbert, aki felhívta a figyelmet, hogy ennek kidolgozásával a munka nincs befejezve, hanem tulajdonképpen ezzel kezdődik, ugyanis a konkrét akciók, célok megtervezésének nagyjából 4–6 éves középtávra kell elkészülnie egyetemi szinten, és ki kell építeni egy olyan működési kultúrát, amelyben mérhetővé és igazolhatóvá válik a fenntarthatósághoz való hozzájárulásunk. Hozzátette, hogy emellett rendszeres fenntarthatósági önértékelést kell végeznünk transzparens eredményekkel.

Szerinte nagyon fontos, hogy ne csak az NKE-n belül, hanem a külvilág számára is láthatóvá tegyünk azt, hogy mit teszünk a fenntarthatóságért. A koncepció olyan pilléreken nyugszik, mint a kutatás-fejlesztés, a projektalapú oktatás és a társadalmi szerepvállalás. Azokat a fiatal szakembereket, akiket az NKE-n képezünk,

értékkendjükben, tudásanyagukban fel kell készítenünk arra, hogy a fenntarthatóságot tudják támogatni a karrierjük során – hangsúlyozta Kis Norbert. Kifejtette, hogy jelenleg is zajlik egy átfogó módszerváltás az egyetemi oktatásban, gyakorlatiasabb, a hallgató tanulási munkájára koncentráló és kevésbé a hagyományos tanárcentrikus irányba haladunk. A fenntartható fejlődés oktatási módszertanában még ennél is radikálisabb változásra van szükség – vélekedett az intézetvezető. Elmondta, a középfokú oktatásban a környezetismereti alapokat megkapják, az egyetemen az ismeretbővítést aktualizálni és folytatni kell, de emellett nagyon fontos az értékorientáció és a szemléletformálás. A szemléletet és az elméletet is cselekvésbe kell átfordítani, oktatási módszerre kell válnia a kisközösségi fenntarthatósági projektek tervezésének és megvalósításának, ez a projektalapú oktatás – húzta alá az intézetvezető. Úgy látja, hogy a jövő egyre inkább a fenntarthatósági kérdésekről fog szólni: a legkisebb közösségtől a nemzeti közösségig bezárólag egyre nagyobb kihívásokkal kell majd szembenéznünk, tehát olyan közös ügy lesz a fenntarthatóság, amellyel mindenkinek lesz dolga. Fontos lenne, hogy ez minden egyetemi polgárunk személyes ügyévé váljon, és mindannyian megtaláljuk a személyes feladatunkat a fenntarthatósági átmenetben. Az NKE most az a közösség, amely remélhetőleg a hallgatók számára célt adhat ebbe az irányba is. Mindenkinek meg kell találnia a saját szerepét, az egyetem vezetésétől a hallgatóig. Fontos, hogy ez az ügy ne egy zöld bokréta legyen az NKE kalapján, hanem lássuk azt, hogy egyre feszítőbb versenyképességi kérdés. Ha kimaradunk, lemaradunk – zárta gondolatait az intézetvezető.

Szerző: Harangozó Éva

Fotó: Szilágyi Dénes

Budapest - Magyarország?

Budapest területén évezredek óta léteztek emberi települések, de történetének korai szakaszait alig ismerjük.



Ami biztos: már a rómaiak idején a Duna képezte a limest, amelyen túl a rómaiak számára a barbár törzsek uralta fenyegető világ kezdődött – miközben a mai Óbuda területén található Aquincumban virágzó urbanitás bontakozott ki, lakosai pedig látható jólétben éltek mindennapjaikat az akkor ismert világ kies és meleg vizű forrásokban gazdag végein. A népvándorlás viharaiban a római urbanizáció gyorsan elenyészett, a hajdani fürdők és csarnokok romjai felett vonultak át hunok és longobárdok, gepidák, frankok és avarok – egyikük sem teremtett tartós uralmat, még kevésbé

civilizációt. Árpád magyar lovasai a 9. század végén érkeztek, a mai Budapest területét a törzsszövetség vezető nemzetségei szállták meg, mégis a korai középkorban a Magyar Királyság szakrális városai Esztergom és Fehérvár voltak, ahol koronázták és eltemették az uralkodókat. Buda vára csak a „második honfoglalás” során született meg, IV. Béla király kezdte el építeni a tatárjárás után, de valódi királyi székhelyé, a középkori magyar birodalom központjává Hunyadi Mátyás tette a 15. század második felében, ezzel szemben a túlpárti kicsiny és poros Pest alig bírt jelentőséggel. Buda elvesztése 1541-ben

az ország elvesztését jelentette, s török alóli felszabadítása az európai Szent Liga seregei által 1686. szeptember 2-án a Magyar Királyság egészének felszabadulását jelezte előre.

Bár az ország dolgait még másfél évszázadig a Bécshez közeli Pozsonyban intézték, ott volt az országgyűlés is, a kuruc háborúk után lassan meginduló 18. századi polgárosodás az arisztokrata Buda helyett már egyre inkább a polgári Pestre koncentrált. Igaz, a 17. század végén még tolmácsot kellett hívni, ha egy vidéki magyar kocogott be peres ügyeinek elintézésére. A mai Budapest a reformkori ébredés »

kezdetén sem volt magyar város, inkább német, rác, görög és még majd féltucat más nyelv kicsiny, de egyre hangosabban nyüzsgő Bába. Jókai Mórnak a városeyesítés idején papírra vetett emlékei szerint: „...még csak ötven év előtt is, mint ezt Vörösmarty beszélte nekem, úgy megbámulták azt, a ki az utcán magyarul próbált beszélni, s tértek ki előle, mint az ittas ember elől, a ki énekel; úgy hogy Vörösmarty és ifjú társai, ha szabadon ki akarták magukat beszélgetni szülőtte földjük nyelvén, a városon kívül // mentek, a Wurm-udvar helyén volt egy nagy posvány, annak a partjain sétálgatva, engedtek szabad folyást keserveiknek.”

Valójában az ország modernizációjának programját nem Pesten, hanem vidéken fogalmazták meg. A reformkor kezdetén a városok, idegen nyelvű és kultúrájú polgárságuk miatt gyanúsak voltak az ébredő nemzeti mozgalom számára, a nemzeti polgárosodás és a kiváltságok eltörlésének támogatója elsősorban a vármegyék birtokos köznemessége. Ám amikor a magyar irodalom Kazinczy halála után kilépett a vidéki

udvarházak magányából, Petőfi versei már a rohamosan fejlődő Pesten jelennek meg. Itt épült meg az egyesített fővárost először megálmodó Széchenyi István felhívása nyomán a Nemzeti Színház, a Nemzeti Múzeum, később a Tudományos Akadémia, s amikor 1840-ben lerakták a legnagyobb magyar legnagyobb alkotásának, a Lánchídnak az alapkövét, az eseményt megörökítő Barabás Miklós festményén már nemzeti színű szőnyegen pompáztak a reformkor nagyjai. Az ország de facto politikai fővárosává Pestet 1848. március 15-e emelte, az első népképviselői országgyűlés már hivatalosan is itt alakult meg. Az önkényuralom évtizedei alatt Pest töretlenül növekedett és magyarosodott, s amikor a kiegyezés után az egykori Pest, Buda és Óbuda szabad királyi városok egyesítésével Budapest egységes fővárosként 1873-ban hivatalosan is létrejött, a gazdasági, kulturális és politikai életnek is a bal parti városrész lett a döntő súlypontja. Persze az akkori Budapest jobb parti része ténylegesen még inkább a vidéki városok jellegével bírt. A kisvárosi élet

jól ismert belterjességével, sőt önállósra berendezkedve. A budai, óbudai iparosházaknál falusi gondossággal otthon készített befőttektől roskadozott a polc, szőlőfűrtök, kolbászok, gombafüzérek csüngtek az eresztéken. Kint, a kültelki utcán petróleum pislákol, beljebb a gáz sárga fénye világított. „Világváros!” – hirdette a körúti sajtó, amikor az Andrássy úton és a Nagykörúton felgyulladtak az első villanylámpák a kovácsoltvas lámpavasak tetején. Mindeközben a körúti lüktetéstől távol szendergő Óbuda vidékies nyugalmát nem háborította semmi, csendjét nyáron a Péter-Pál-napi búcsún hömpölygő tömegek, ősszel az aranyhegyi dús szüretnek pajzán zsvajja, télen pedig vidám dísznótározás verte csupán fel. A város lírai hangú krónikása, Krúdy Gyula megfigyelése szerint ifjúságában még bőven akadt olyan tősgyökeres budai polgár, aki egész életében nem ült konflisra, omnibuszra sem, nem próbálta ki a villamost, s azt sem tartotta érdemesnek, hogy Pest megtekintéséért kifizesse a hídpenzt a Lánchídon. „Budán lakni külön

világnézet” – írta később a budapesti Krúdyról felejthetetlenül szép regényt író Márai Sándor. S valóban, Buda előkelő elzárkózása ekkor lett véglegesen a türelmetlen ritmusban fejlődő Pest konzervatív ellenpontja. (Fiatalkora viharos baloldali kalandjait maga mögött hagyva a beérkezett Márai maga is a budai Krisztinában, a Mikó utca árnyas gesztenyefái alatt választotta meg otthonát.)

Az 1867-et követő fél évszázadban Budapest, a kettős monarchia fővárosával, Béccsel rivalizálva szinte amerikai ütemben fejlődő modern európai világvárossá lett, bizonyos értelemben külön világgá az országon belül. A soknemzetiségű monarchia Bécshez hasonlóan Budapesten is meglehetősen kozmopolita kultúrát teremtett. A századfordulón az ötven év alatt négyszeresére duzzadt, milliós nagyságrendű lakosság ötödét már az asszimilált, teljesen magyar nyelvű zsidóság képezte, akik közül sokan vállalták fel a művészeti és politikai radikalizmus képviselését. Az irodalmi progresszió 1908-ban indult folyóirata, a Nyugat szintén ebben a nagyvárosi kultúrában találta meg befogadó közegét, ráadásul programját a „magyar ugarral”, a szociális és szellemi elmaradottsággal szemben határozta meg, ám a lap csillagai a vidékről jött régi köznemesség fia lettek: Ady Endre, Kosztolányi Dezső, Babits Mihály és Móricz Zsigmond.

Budapest a magyar történelem 20. századi tragikus és döntő eseményeinek mindig a gyújtópontjában állott. 1918. október 31-én itt gyilkolták meg Tisza Istvánt s vele a szabadelvű Magyarország eszményét, itt kiáltották ki 1919 márciusában a proletárdiktatúrát. Bár Horthy Miklós tetemre hívta a „bűnös várost”, amely megtagadta múltját és nemzeti karakterét,

Kilátás a Gellért-hegyről a Széchenyi Lánchíd felé



Szovjet katonai konvoj a Krisztina körút 31–33. számú ház előtt

a liberálisként elkönyvelt főváros nem csupán a korszakban kifejlődött népi-urbánus ellentét szimbóluma, hanem a két világháború közötti vallásos reneszánsz központja is lett. A második világháborút megelőző évek modern építészeti törekvései azonban korántsem csak új – kereszttel vagy csillaggal ékesített – katolikus és protestáns templomok tucatjaiban testesültek meg, hanem életmód és térhasználat tekintetében is jelentősen átformálták a szekuláris Budapestet. Az 1920–1930-as években a Pozsonyi úton felépült modern luxuslakóházak, amelyek körülölelik az 1936-ban a közönségnek átadott elegáns lipótvárosi parkot (ma: Szent István park), a reich und schön világát közvetítették. Szép és gazdag édesanyákat s elégedett gyermekeiket, az „összkomfortos” nagypolgári beérkezett irigylett megtestesüléseit. A gazdag várost, amely szinte a „beépített boldogságot” ígéri. A korabeli sajtó értékelése szerint az Újlipótváros hipermodern parkjában „áramvonalas mamák, áramvonalas gyerek-kocsiban áramvonalas csecsemőket tolnak”.

Ez az éden azonban törekeny volt. A második világháború borzalmai a fővárost a legkevésbé sem kímélték, lakói majdnem három hónapos ostromot kellett hogy kiálljanak, s bár a budapesti zsidóság is elmondhatatlan

szüneteken ment át, a vidék elpusztított magyar zsidó polgárságával szemben Budapest ma is Közép-Európa legjelentősebb zsidó kötődéssel is bíró közösségét élte. Az 1956-os forradalom aztán a szabad világ figyelmét újra ráirányította a legszebb Duna-parti városra: a proletár pesti srác mint az elbukott magyar szabadságharc hőse és mártírja került fel 1956-ban a világsajtó címlapjára. A leverett forradalom néhány mámoros hete a főváros és a vidék közötti, mára már elfeledett nemzeti szolidaritás kivételes pillanatát is elhozta.

A Kádár-korszak szocialista urbanizációja a fővárosban és vidéken egyaránt apolitikus és apatikus lakosságot termelt, de 1989-ben ismét Budapest „békés rendszerváltása” adott mintát az országnak. 1989 júniusának ragyogása fakuló emlék. A nemzeti életet azóta szaggató konfliktusok számos tekintetben a vidék-főváros szembenállását tovább erősítették. Ennek ellenére talán nem balgaság mégis azt remélni, amit Jókai a fiatal Budapestet felnőni látva még egyértelmű derűlátással fogalmazott meg: „Budapest – Magyarország.”

Szerző: Hatos Pál intézetvezető,
NKE Közép-Európa Kutatóintézet
Fotó: FORTEPAN, Bojár Sándor,
Budapest Főváros Levéltára/
Klősz György, Papp Dezső



KISSINGER

Az utolsó galaktikus diplomata

Napjainkban, egy nem is olyan messzi-messzi galaxisban, ahol a csillagrendszerek kozmikus diplomáciai táncot járnak, egy kiemelkedő államférfira emlékezünk mint a csillagközi tárgyalások mesterére, „az utolsó galaktikus diplomatára”. Noha Heinz Alfred Kissinger a galaktikus történelmi kronológia földi leágazása szerint 1923. május 27-én Fürth kettős napjainak fénye alatt született, öröksége túllépi a bolygó határait, kitörölhetetlen nyomot hagyva a galaktikus szövevényen.

Kozmikus odüsszeia Fürthből

Fürth nemesak szülőváros volt, hanem Kissinger kozmikus odüsszeiájának kiindulópontja is. Zsidó családban született, korai éveit beárnyékolta a nemzetiszocialista mozgalom baljós felemelkedése, ami arra kényszerítette a fürthi padawant, hogy új útra induljon, elmeneküljön az elnyomás és a biztos halál karmai közül, nem tudva, hogy ezzel a galaktikus diplomaták közül az utolsónak szánták. Első állomásként New Yorkban telepedett le, ahol üzemi segédmunkásként kereste meg a köztársasági krediteket annak érdekében, hogy a galaktikus történelem forgószínpadát iskolai tanulmányai révén megérthesse. Középiskolái végén katonai szolgálatot is teljesített: a Köztársaság Nagy Hadserege kötelékében – nyelvtudása és kiemelkedő

intelligenciája miatt is – a hírszerzéshez osztották be. A harcok közepette keveredett ismét szülőföldjére, ahol az ideiglenes katonai közigazgatás megszervezésével bízták meg. Visszatérve a tengerentúli területekre és átrágva magát a galaxist formáló történelmi erők lenyomatain, Kissinger 1954-ben a Harvard Egyetemen szerzett doktori fokozatot kormányzati és nemzetközi kapcsolatokból. Akadémiai teljesítménye megalapozta későbbi államférfiúi és diplomáciai szerepét. Már ekkor a galaktikus reálpolitika mellett kötelezte el magát, és komoly visszhangot váltott ki tézise, miszerint egy soron következő galaktikus összecsapásban a tömegpusztító fegyverek bevetése sem kerülhető el. A klasszikus diplomáciatörténet és a nagyhatalmi politika eszköztárának megismerésével olyan diplomáciai fénykarddal merészkedett a világegyetem távoli tájaira, amely képessé tette, hogy fenntartsa az egyensúlyt a csillagok között.

Galaktikus reálpolitika

A csillagközi politika hatalmas szövevényében Henry Kissinger világlátótoronyként tűnt fel, elvei visszhangoztak a kozmikus szelekben. A Galaktikus Szenátus szívében a neve a Galaktikus Reálpolitika néven ismert filozófia szinonimájává vált. A kozmikus sakkasztrológus mestereként olyan realista szemléletet képviselt, amely a hatalmi dinamika és a bolygóérdekek kozmikus táncát tükrözte. Tanításai, amelyeket csillagrendszereken át közvetített, hangsúlyozták a csillagközi kapcsolatokat alakító bonyolult befolyáshálózatok megértésének és a bennük való eligazodásnak az alapvető fontosságát. Ezt nemesak oktatói munkássága során fogalmazta meg, de már idejekorán, John F. Kennedy és Lyndon Johnson elnökök alatt, a Nemzetbiztonsági Tanács és a Külügyminisztérium számára tanácsadói feladatokat is vállalt, tervek készített és elméleteket alkotott.

A nemzetek kozmikus balettjében, ahol a szövetségek és árulások úgy bontakoztak ki, mint csillagképek az éjszakai égbolton, Kissinger reálpolitikája vezéresillaggá vált. Ő volt ugyanis az egyetlen olyan amerikai politikus, aki egyszerre töltötte be a nemzetbiztonsági tanácsadói (1969–1975) és a külügyminiszteri (1973–1977) tisztséget. Ez a kettős szerepkör jelentős befolyást biztosított számára mind a külpolitikára, mind a nemzetbiztonságra a Nixon- és a Ford-kormány idején. A Hideg Galaktikus Háború néven ismert égi korszakban nevét Coruscant szenátusi teremtől Naboo aranypalotáiig ismerték, diplomáciai lépései visszhangoztak a kozmikus táncparketten. Padawanjai a pragmatizmus bölcsességét örökölték meg a kozmikus tekerésekben, míg ellenfelei komoly kritikával illették gátlástalan lépéseit a HoloNet hullámhosszain. Amit viszont mindkét oldalon el kellett ismerni: mindig és kizárólagosan az Egyesült Államok köztársasági érdekeinek érvényesítéséért dolgozott, és mindezt rendkívül hatékonyan, hihetetlen elszántsággal. Valójában egy új galaktikus rendet teremtett, hiszen a Hideg Galaktikus Háború bipolaritása közepette egy multipoláris játéktér alakított ki, ahol ugyan alapvetően a jedi és a sith erők határozták meg a katonai szembenállást, de több szereplőnek a bevonásával lehetővé vált a diplomáciai lehetőségek bővítése.

Ingadiplomácia a csillagok között

Szemünk előtt a Káliida csillagködéből bukkan elő az Acclamator I-osztályú köztársasági rohamcirkáló, majd azonnal a hipertérbe ugrik, hogy egy újabb titkos diplomáciai küldetésre induljon. Kissinger csillagközi vállalkozásai legendák tárgyát képezték, hiszen űrszemélen és aszteroidaövekben navigálva, a kozmoszban szétszórt bolygókon igyekezett áthidalni a szakadékokat.

Ingadiplomáciája nem csupán oda-vissza tárgyalásokról szólt; kozmikus tánc volt ez, diplomáciai balett, amely az ellenfeleket szövetségesekké változtatta, és látszólag harmóniát teremtett a csillagközi birodalmakban.

A kifejezés eredete Kissinger és Golda Meir izraeli miniszterelnök találkozására vezethető vissza. Meir azt javasolta, hogy Kissinger „ingázzon” oda-vissza Izrael és arab szomszédjai között a béketárgyalások elősegítése érdekében; így született meg a (köztársasági szóhasználat) „shuttle diplomacy” kifejezés. Kissinger ingadiplomáciája a háborúzó bolygók közötti fegyverszünetekről szóló tárgyalásoktól a távoli holdakon kötött kereskedelmi megállapodások közvetítéséig a galaktikus szövet láncfónala és szövete volt. A regionális dinamika kozmikus operájában Kissinger doktrínája alakította az amerikai külpolitika bársonyát. Minden egyes döntés lépéssé vált a kozmikus sakkasztrológiában, ahol csillagrendszerek sorsa függött a következő lépéstől.

Eredményeként áll előttünk nemesak a vietnámi tűzszünet és az amerikai kivonulás, de az azt követő Galaktikus Nobel-békedíj, az Egyesült Államok és Kína kapcsolatainak normalizálása, az Izrael és Szíria közötti megállapodások a Golán-fennsíkról, majd a Sínai-félszigetről szóló ideiglenes megállapodás is. Kissinger döntő szerepet játszott az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti feszültségek enyhítésére törekvő détente jelszóval illetett galaktikus enyhülési politika kialakításában és helsinki folyamatainak végrehajtásában. A stratégiai tárgyalásokra és a stabilitásra való törekvése helyezett hangsúlyt a hidegháború összefüggésében hozzájárult a geopolitikai stratégia árnyaltabb megértéséhez. Kissinger jedi bölcsességgel vezényelte a béketárgyalásokat, harmonizálva a galaxisokat összekötő kozmikus ütemeket és diplomáciai ritmusokat. Tudta, hogy a harvardi Jedi-templomban megismert »

alapelvek mentén, érzelemmentesen, a lehető legnagyobb tudás birtokában, szenttelenül, pragmatikusan kell a kihívások kezelésébe kezdeni.

Kissinger kozmikus eszmefuttatásai a kétpólusúság kezelésének galaktikus léptékű bonyolultságát tükrözték. Ahogyan a csillagrendszerek a kettős napok gravitációs erői közé keveredtek, úgy a Galaktikus Köztársaság és a Sith Birodalom is az ellentétes ideológiák vonzása között lavírozott. Kissinger, hasonlóan a bölcs mesterekhez, hitt abban, hogy a két hatalmas erő közötti kozmikus tánc megértése és irányítása kiemelkedően fontos. Tanításai a befolyási szférák felismerését hangsúlyozták, ahol a nagyhatalmak gravitációs vonzása egész csillagrendszerek sorsát alakította a Hideg Galaktikus Háború nagy színpadán.

Árnyékok a kozmikus kárpiton

Természetesen egy ekkora életút áttekintése során nem hagyhatjuk figyelmen kívül a Sith-legendáriumban megörökített történeteket sem. A galaktikus háborúk égi színterén Henry Kissinger elsődlegesen a Vietnámkonfliktusban játszott szerepe miatt került a viták középpontjába. Számos köztársasági civil szervezet tiltakozott amiatt, hogy a Nixon-kormányzat idején, a nyilvánosság elől rejtett, titkos bombázó hadjáratot szervezett a távoli Kambodzsa területén, ami súlyos civil áldozatokkal járt, és tovább szította a kozmikus konfliktust a vörös khmer hatalomra kerülésével. Szintén kivívta az ellenkezést a számára megítélt Galaktikus Békedíj is, hiszen a vietnámi háború nem ért véget, de tovább fokozódva még súlyosabb áldozatokat követelt. Nem véletlen, hogy Saigon eleste után maga a galaktikus diplomata kezdeményezte annak visszaadását. Majd a Hideg Galaktikus Háború reálpolitikájához való igazodása vezetett ahhoz,

hogy a síthekéhez hasonló autoriter rezsimeket támogató, amikor az a Galaktikus Köztársaság érdekeit szolgálta, többek között Chile, Argentína és Irán területén is. Sőt, még ezen is túlmutat, hogy Kissinger kozmikus sagájának egyik legsötétebb konstellációja a chilei területeken bontakozott ki. Személyes érintettségét az 1973-as puccs kapcsán, amely leváltotta a demokratikusan megválasztott Salvador Allende elnököt, sohasem tisztázták. Majd a kozmikus méretű emberi jogi visszaélésekkel vádolt Augusto Pinochet tábornok rezsimjének felemelkedése heves támadásokat váltott ki a köztársasági erők részéről, mivel úgy látták, Kissinger politikája közvetve támogatta az önkényuralmat. Kissinger diplomáciai balettjének kozmikus visszhangja az 1971-es bangladesi felszabadító háború alatt is inkább sötét tónusúra váltott. Ellenfelei azt állították, hogy képtelen volt megakadályozni azokat a széles körű atrocitásokat – beleértve a tömeges csillagrendszeri tisztogatásokat és a kozmikus méretű emberi jogi visszaéléseket –, amelyek révén a konfliktusból egy új égitest, Banglades állama emelkedett fel. A kozmikus hatalom folyosóin a kritikusok szerint Kissinger az árnyékban működött, titkos és egyoldalú döntéshozatalt szervezve, amely megkerülte a szokásos égi folyamatokat. Az átláthatatlan kormányzás aggályokat vetett fel az elszámoltathatósággal kapcsolatban, és próbára tette a Galaktikus Köztársaságot vezérlő demokratikus elveket.

Kissinger útja az Erőbe és az általa hátrahagyott kozmikus örökség

Kissinger öröksége a fényesség és az árnyék kettősségét viseli magán, kitörölhetetlen nyomot hagyva a Galaktikus Köztársaság égi történelmében. Ahogy Fürth kettős napjai



a horizont alá süllyedtek, utolsó fényüket egy legenda elvesztését gyászoló galaxisra vetették. Henry Kissinger, „az utolsó galaktikus diplomata”, aki száz évet töltött porhüvelyében, végül túllépett az időn és a téren. Ahogy megkezdte utolsó útját, nemcsak jellegzetes és egyedi vastagkeretes fekete szemüvegét, de olyan világegyetemet hagyott maga után, amelyet örökre megváltoztatott a diplomácia kozmikus tánca, egyesítve a galaxisokat és örökké tartó csillagközi szövetségeket körve. Ugyanakkor a kozmikus bölcsesség hatalmas archívumában Henry Kissinger túlmutat kormányzati szolgálatán, és kitörölhetetlen nyomot hagyott galaktikus kapcsolatokról és galaktikus rendről, diplomáciai módszerekről, az állam vezetéséről és a reálpolitikáról szóló kötetivel. Az ősi Jedi-tekeresekhez hasonló írásai, a csillagközi kapcsolatok és a diplomácia kozmikus szimfóniájába illeszkednek. Hatásának visszhangja végighallatszik a köztársasági intézmények folyosóin és a galaktikus geopolitika égi táncában, olyan égi saga, amely még sokáig vitákat táplál a csillagrendszerek elemzői és kozmikus tudósai között.

Szerző: Zachar Péter Krisztián
tanszékvezető egyetemi docens, ÁNTK

Fotó: Yousuf Karsh
Reuters/Shawn Best

Kötet egy korszakalkotó egyházi útmutatásról

A Rerum novarum enciklika 130. évfordulóját a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpontjának Vallás és Társadalom Kutatóintézete 2021 szeptemberében tudományos konferenciával ünnepelte meg. A Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában megjelent új kötet a konferencián elhangzott előadások legfontosabb megállapításait tárja a szélesebb olvasóközönség elé.



Jancsó András – Darabos Ádám (szerk.): Rerum novarum 130. Tanulmányok az első szociális enciklikáról. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2023.

A 19. században a technika és a tudomány számottevő fejlődése következtében felgyorsult az iparosodás. Ehhez társult a szabad piacgazdaságot hirdető gazdasági liberalizmus. A kapitalizmus egyre feszítőbb ellentmondásaira kereste a választ a szociológia, a jog, az államelmélet és a katolikus egyház is. XIII. Leó pápa a század nagy problémáját, a munkáskérdés fontosságát felismerve adta ki a katolikus egyház első szociális körlevelét, ezzel megnyitva a keresztény szociális tanítás nagy jelentőségű dokumentumainak sorát. A Rerum novarum kezdetű enciklika lényegi fordulatot jelentett a munkáskérdés egyházi megközelítésében. Nagy érdeme, hogy egyértelműen rögzíti a magántulajdon védelmének fontosságát, az egyház feladatát, valamint az állam, a munkaadók és a munkavállalók legfőbb kötelességeit a szociális kérdés megoldásában és a közjó előmozdításában. Ezzel megteremtette annak hagyományát, hogy az egyháznak van véleménye és felelőssége a szociális és társadalomerkölcsi kérdésekben. Sőt, az enciklika a keresztény politizálás

alapvetéseként is fontos dokumentum.

A Rerum novarum kapcsán visszatérő állítás, hogy a katolikus egyház megkésett a munkáskérdésre való reagálással. Ugyanakkor az érem másik oldalát megvizsgálva azt is beláthatjuk, hogy bár a Rerum novarum valóban újszerű, mégsem előzmények nélküli, hiszen a szegények segítése már az őskeresztény kortól kezdve az egyház életének szerves részét képezte. A Rerum novarum jelentős gyakorlati hagyományból nő ki, sőt elméleti szinten is ott voltak már azok a katolikusok, akik az egyházon belül az enciklika megjelenése előtt megfogalmazták az új idők új problémáit.

XIII. Leó pápa körlevele olyan hagyományt teremtett, amelyet az egyház azóta szüntelenül próbál újraértelmezni. A nemrégiben megjelent tanulmánykötet tizenhárom szerzője ezt a több mint százharminc éves, folyamatosan megújuló hagyományt mutatja be és vizsgálja különböző – történeti, filozófiai, gazdasági és teológiai – megközelítésekből.

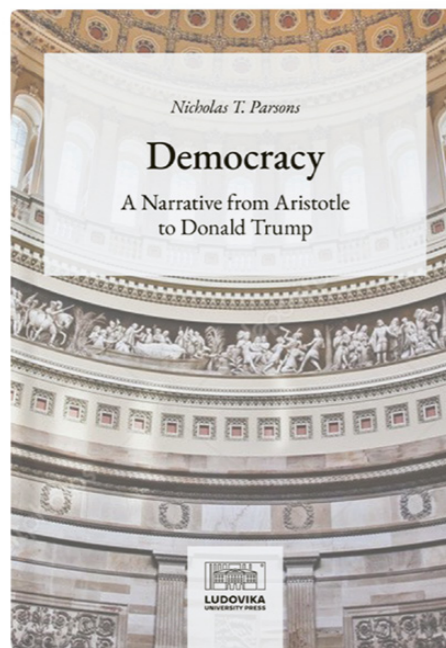
Szerző: Sarnyai Tibor

A kormányzás legrosszabb formája?

A demokrácia politikai rendszer, kormányzati forma, ahol a hatalmat a nép gyakorolja. Minden újkori demokrácia képviselői rendszer is, így hatalmát a nép választott tisztségviselők útján gyakorolja, akiket szabad és fair választásokon választ meg. E látszólag egyszerű fogalomnak, a demokráciának a fentieknél mélyebb jelentéseit vizsgálja egy nemrégiben megjelent esszékötet.

Winston Churchill híres megjegyzése szerint a demokrácia a kormányzás legrosszabb formája – leszámítva azokat, amiket már próbáltunk. A koronavírus pusztítása idején, amikor arról folyt a vita, hogy az autokratikus államok hatékonyabban kezelik a vészhelyzetet, mint a demokráciák, a legendás brit miniszterelnök szellemes megjegyzése a reneszánszát élte.

A demokráciák – az állampolgári beleegyezés biztosításának szükségességével és a szabad, a járvány idején már-már a világ végét hirdető médiájukkal – látszólag csak gúzsba kötve, fél kézzel harcolhattak a vírus és a járvány következményei ellen. A kezdeti dadogás után azonban végül vitathatatlanul a legönfegyelmetesebb demokratikus államok, mint például Izrael, Dél-Korea, Dánia vagy Svédország érték el a legjobb eredményeket a Covid kezelésében. Ezek az országok – a kötet szerzőjének megállapítása szerint – az egyéni jogok



iránti érzékenységet a gazdaságban bekövetkező károk korlátozásával ötvözték.

A Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában angol nyelven megjelent friss

esszékötet a demokrácia eszméjét és recepcióját mutatja be Arisztotelésztől egészen napjainkig. A demokrácia mibenlétének megértésén túl azt is vizsgálja, hogy hogyan használják és hogyan élnek vissza manapság a fogalommal. Szintén bőven tárgyalja a kötet a demokráciák előtt álló kihívásokat: e politikai rendszerek ugyanis szükségszerűen küzdenek nehézségekkel az olyan alapkérdések kezelésében, mint az éghajlatváltozás, a tömeges migráció vagy a globális cégek hatalommal való visszaélése.

A kötetben önálló rész vizsgálja a demokrácia sorsát Közép-Európa történelmi kontextusában. A szerző szerint Európának a fennálló viták kezelése során jóval nagyobb figyelmet illene fordítania a közép-európai államok történelmi és geopolitikai örökségére; illetve magának az EU-nak is jobban oda kellene figyelnie a saját „demokratikus deficitjére”.

A kötetet részletes bibliográfia egészíti ki, ahol a szerző néhány olyan művet is felsorol, amelyet a demokrácia tanulmányozói hasznosnak találhatnak kutatómunkájuk során.

Szerző: Sarnyai Tibor

Nicholas T. Parsons: Democracy. A Narrative from Aristotle to Donald Trump. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2023.



IMPRESSZUM • **BONUM PUBLICUM** a Nemzeti Közszolgálati Egyetem magazinja • ISSN 2064-5015 • XII. évfolyam 1. szám. • Felelős kiadó: Nemzeti Közszolgálati Egyetem

• A kiadásért felel: Deli Gergely rektor • Főszerkesztő: Szilágyi Dénes Tervezőszerkesztő: Tóth Zoltán • Olvasószerkesztő: Bujdosó Hajnalka, Nagy Judit

• Újságírók: Harangozó Éva, Kovács Lilla, Sallai Zsófia, Sarnyai Tibor, Szabó Réka Zsuzsanna • Címlapfotó: Szilágyi Dénes • Stockfotó: Depositphoto

• A szerkesztőség címe: NKE Tóparti épület 108 iroda; 1089 Budapest, Diószegi Sámuel utca 23. • Tel.: (1)432-9000/20409 • e-mail: bonum.publicum@uni-nke.hu



LUDOVIKA TV



nkeuni



LEGYEN TAGJA AZ NKE ALUMNI KÖZÖSSÉGÉNEK!

REGISZTRÁCIÓT KÖVETŐEN
INGYENES ALUMNI TAGSÁGI KÁRTYÁVAL
ÉS SZÁMOS KEDVEZMÉNNYEL VÁRJUK.

Felmerülő kérdéseivel keresse alumni koordinátorunkat
az alumni@uni-nke.hu címen.

Csatlakozzon hozzánk Ön is, legyen aktív szereplője
alumni közösségünknek!



www.uni-nke.hu/oktatas/alumni-kozosseg/alumni-regisztracio